

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Valerii Andreae Desselii Erotemata Ivris Canonici

Andreas, Valerius

Francofurti & Lipsiae, 1720

Libri Tertii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63277)

JURIS

CANONICI

Per

EROTEMATA DIGESTI ET ENUCLEATI,

LIB. III. TIT. I.

De vita & honestate Clericorum.

Absoluto tractatu ordinis judiciarii, agitur deinceps toto hoc libro III. & IV. de rebus, quæ in judicium venire solent, quarum quædam sunt Ecclesiasticæ & Clericorum propriæ, quædam profanæ. De illis agitur hoc lib. tertio, & primo quidem de ipsorum Clericorum statu & moribus.

1. Vita statusque Clericorum circa qua potissimum versatur?

Vel particulariter circa negotia & officia Clericorum, vel circa habitum & vestitum, vel circa vitam & mores.

2. Quid agitur circa officia & negotia incumbit Clericis?

Ut negotiis & commerciis secularibus non se immisceant, implicentque, usuras non exercent, mimis, jaculato-

L 4

ribus

c. ult. hoc ribus & histrionibus operam suam
t. c. 2. eod. impendant; ad aleas & taxillos non ludant
c. 12. 15. & nec hujusmodi ludis interfint.
pen. h. t.

3. *Quid circa habitum & vestitum*

d. c. pen. c. Ut vestes suo ordini congruentes
 4. 5. & 7. rant, ut neque comam nutriant nec
eod. d. c. 2. barbam: ut arma non sumant, nec
hoc tit. & ti incedant.

Clem. 1. §.

adversus
eod. can.

Clerici
XXIII.

q. 8.

4. *Quid circa vitam & mores?*

Ut ab avaritia maxime sint alieni
 a crapula ac temulentia (quam gasticam
 Græci vocant) diligenter abstineant
 atque ut vinum sibi temperent, & se-
 no: ut continenter & caste vivere
 deant. In summa, sic decet omnia
 rios in sortem Domini vocatos, vitia
 resque suos omnes componere, ut
 tu, gestu, incessu, sermone, aliisque
 bus nil nisi grave, moderatum ac religio-
 ne plenum præ se ferant.

Concil.

Trid. sess.
22. c. 1 de
reform.

De cohabitatione Clericorum
& mulierum.

TIT. II.

Clericorum propria & præcipua virtus
 est continentia & castitas, quæ ut
 bata servetur, & suspicio mali omni-
 ablu

absit, prohibetur hic, ne Clerici cum mulieribus habitent.

1. An neque cum Matre, avia, matertera, amita vel sorore?

NEquaquam; quia in talibus personis naturale foedus nihil permittit scævi criminis suspicari. Nisi & illæ de *vi. c. pen. b. t.* ta lubrica suspectæ sint, ut permitti non debeant cum Clericis, nepotibus vel fratribus morari.

2. Clerici concubinarum vel fornicarum quæ pena afficiendi?

Tales si notorii, fuerint, ab Ordinibus ipso jure sunt suspensi, cum suspectis vero mulieribus versantes, si moniti ab Episcopo concubinas non deserant, suspensi sunt a beneficiis suis, & correctione *c. 4. b. t.* non secuta deponendi, sacrisque exuendi Ordinibus. *c. 6. cod.*

3. Quis dicendus notorius fornicator?

Qui vel palam in jure fornicationem suam confessus est, vel talis esse legitime est probatus, vel sententia judicis condemnatus: quod vocant notorium juris; vel denique, cujus crimen est publicum per evidentiam rei, ita scilicet, ut nulla possit *t. Tua* tergiversatione celari; quod vulgo appellant notorium facti. *nos 8. cod.*

De Clericis conjugatis.

TIT. III.

1. An Clericis permittendum uxores ducere?

A Ut Clerici sacris sunt Ordinibus instituti, & prohibentur uxores ducere: imo enim admittitur ad sacra Ordinum nisi qui castitatem voveant: aut in minoribus Ordinibus sunt constituti, & prohibentur matrimonium contrahere: tamen beneficium, si quod habuerint, tamen ducta uxore amittant.

c. 2. hoc t.

c. 3. h. t.

2. An & amittent privilegia alias indulta Clericis?

Retento privilegio Canonis, *quod* suadente XVII. qu. 4. & privilegio cetera amittent privilegia eo ipso matrimonium contrahunt: imo *quod* privilegium canonis & fori, eo ipso, *quod* conc. Trid. non servant condiciones requisitas *quod* sess. 23. c. 6. ducendo unicam eamque virginem, *quod* de reform. que gestando habitu ac tonsura clericali. *Quam* li. Itaque tales non gaudent immunitatibus a vectigalibus; & aliis muneribus personalibus, quemadmodum alii Clerici in minoribus ordinibus constituti, *quod* conjugati.

num. 9.

(Clericis non recte interdicitur conjugium Pontificii.)

De Clericis non residentibus in Ecclesia vel præbenda.

TIT. IV.

Quia beneficium Ecclesiasticum datur propter officium, ideo nemo ad illud adsumendus, nisi qui in loco ejusdem residere ac per se deservire, & velit & possit.

1. Quinam ergo tenentur residere personaliter?

In primis omnes, dignitatem Ecclesiasticam vel curam animarum annexam habentes, ut sunt Decanatus, Pastoratus, qui per se ipsos, & non per Vicarios officium facere debent. Tum etiam de jure communi omnes, beneficium simplex obtinentes, id est, quod nullam jurisdictionem aut eminentiam adjunctam habeat, nec etiam curam animarum in ea Ecclesia, ubi illud obtinent: quia in omni beneficio ejusque collatione, semper intelligitur electa industria personæ. Talibus enim beneficium Ecclesiasticum conferri debet, qui residere in loco, & curam ejus per se ipsos valeat exercere. Verum tamen contrarium fere passim consuetudine obtinuit, ut in beneficiis simplicibus non cogatur Clericus

c. 3. 8. & 9.
habent.
c. 6. & 10.
cod. c. 4.
cod.

ricus residere personaliter, sed per vicarium obire ministerium suum possit. Quae consuetudo nusquam per Canones prohibita invenitur.

2. *Clerici non residentes an privandi beneficiis suis?*

Clericus non residens primo modus est per suum Superiorem, ut ad Ecclesiam suam redeat, praefinito justo temporis spatio, intra quod commode redire possit: ceteroquin privandus beneficio suo: si non redeat, nec justam allegationis diuturnioris causam, quod non poterit alteri conferri.

3. *Quae sunt justae causae absentiae?*

Si quis absit ut familiaris & in familia existens summi Pont. vel Episcopi, aut propriae Ecclesiae negotia curare, studiorum gratia ad tempus in universitate aliqua commoretur, petita tamen prius a Superiore licentia. Quibus casibus absentes etiam grossos fructus (si loquuntur) beneficiorum percipere possunt.

4. *Quid intelligis nomine Grossorum fructuum?*

Eos scilicet fructus, qui non singulis diebus

bus, uti quotidianæ, quas vocant, distri-
butiones; sed vel annuatim, vel *sin. Ioan. Cep.*
gulis semestribus, vel alia anni parte, *de Fruct.*
juxta Ecclesiæ cujusque consuetudinem, *lib. 2. tit. 6.*
percipiuntur. Dicitur *Grossi*, tanquam *c. un. §*
majores utilioresque, ut qui consistunt *lib. 4. c. 2.*
in fundis, in prædiis, in pratis, in vineis, *Felin. in c.*
in redditibus; & vocantur fructus demen- *Iacob. 44.*
sa grossa. *inf. de Si-*
mon.

5. An § ex justa causa absentes percipiunt
distributiones quotidianas?

Nequaquam: quia illæ tantum *de c. un. h. r.*
bentur & dantur præsentibus, pro divi- *in 6.*
no officio, cui statis horis interfunt. Ex-
cipitur tamen absens propter morbum,
si alias, dum sanus erat, solitus fuerit in-
teresse divinis; aut propter ætatem gra-
viorem, cum senectus ipsa per se morbus
fit; ut si alias evidens Ecclesiæ utilitatis
Clericum cogat abesse.

6. Quas vocas Distributiones quoti-
dianas?

Quæ distribuuntur quotidie, aut fere
quotidie. Clericis actualiter in divino
officio præsentibus: & alio nomine *Ma-*
nualia vel *Victualia* appellantur, quod
communiter ad manum solvantur,
quem-

quemadmodum fieri videmus in p
beris? vel etiam *Panes diarii*, quod
bi hujusmodi portiones quotidianæ in
num distributione consistant: & qu
presentibus præcipiuntur, etiam *Præ
tiam vocant.*

De Præbendis & Dignitatibus.

TIT. V.

Præbendæ & Dignitates, cæteraque
neficia, sunt bona Clericorum et
na, quæ scil. Ecclesia illis supple
ratione ministerii Ecclesiastici, et
qui altari servit, de altari etiam
debeat:

c. 11. b. t.

1. *Quid nominis est Præbendæ.*

Præbendæ nomine venit hic generatim
quodlibet beneficium Ecclesiasticum.
& sumitur pro ipso titulo beneficii. *Alia*
proprie loquendo Præbendæ est Can
nica portio, quæ de communi bono
rum proventuumque Ecclesiasticorum
massa sumitur, & præbetur singulis
sua portione; unde & Præbendæ nomi
accipiturque pro patrimonio & redditibus
ipsius beneficii, atque ita accessio quædam
est ad titulum Canonice.

*c. 8. 9. &
26. b. t.*

*Gonz. ad
R. 8. Can-
cell. §. 1. gl.
5. num. 4.*

1. In quo ergo differt Canonatus vel Canononia a Prabenda ?

Quod a Canononia, ut dixi, sit titulus ipsius beneficii, & quoddam jus spirituale nec in commercium cadat: Prabenda vero considerata in abstracto temporale quod significet. Ut tanquam diversa, Canonatus & Prabenda unum sine altero conferri possit, scil. Canonatus sine Prabenda, quamvis non sine spe & exspectatione proxime vacaturæ; & contra, per collationem Prabenda non videtur collatus Canonatus. Et tales Canonici (quibus quidem competit stallum in Choro, & vox in Capitulo; verum antequam adsequantur Prabendam, non participant de communibus redditibus, fructibus ac juribus Canonicalibus) *Canonici* appellantur & *Canonici in herbis*; quemadmodum Canonici præbendati dicuntur *Canonici in floribus*.

c. Dilectus
18. b. 1. &
c. Si Clericus
ii.
cod. in 6.
Staphil. de
lit. grat. tit.
De form.
Honora-
expect.
Boet. Epo.
Heroic. qq.
lib. 6. num.
72. & 73.

3. Quid est beneficium Ecclesiasticum ?

Est jus perpetuum percipiendorum fructuum ex bonis Ecclesiæ dicatis, ratione ministerii Ecclesiastici, auctoritate Ecclesiæ constitutum. Nam ad hoc, ut sit beneficium Ecclesiasticum, & pro titulo Ecclesiastici beneficii conferri & haberi

berari possit, debet spiritualizari, hoc
c. Regen- per Episcopum & Ordinarium loci
da & c. titulum beneficii creari & erigi. D
Noverint. esse jus perpetuum: quia hoc propri
X. q. 1. est beneficii Ecclesiastici, non con
 ad certum tempus, sed perpetuo, id
 ad vitam ejus, cui confertur. Nam
VVamesf. matrimonium spirituale, quod con
conf. 231. hitur inter beneficiatum & Ecclesiasti
n. 4. hoc t. perpetuum, ad instar matrimonii
 nalis.

4. Quotuplex est?

Beneficia Ecclesiastica varie dividuntur: in Secularia & Regularia; in Majora & Minora; in Curata & non Curata; in Simplicia, & non Simplicia; in Manualia & non Manualia; in Patrimonialia & non Patrimonialia; in Electiva & non Electiva.

5. Quae dicuntur Beneficia Secularia & Regularia?

c. pen. sup. Secularia vocant, quae Clericis laicis
de atat. & ribus, id est, nullam Religionem professis,
qual. pra- addicta sunt, & conferri solent
fic. Innoc. sunt Praepositurae, Decanatus, Capitulum
in c. 4. sup. catus, Capellania, in Ecclesia seculari
de offic. notandum Beneficium omne praesumptum
Archid. culare, nisi contrarium probetur.
 gularia vero, quae per Regulares seu Regularium

ligiosos regi consueverunt, idque vel ex fundatione, vel est institutione Ordinarii seu Superioris: vel ex consuetudine, præscriptione XL. aut plurium annorum, ut sunt Abbatia, Prioratus.

6. *Quæ Curata & non Curata; & quid Cura?*

Curata sunt; quibus incumbit cura & ars artium, regimen animarum, ut ait Innoc. III. Pont. Nomine *Cura* stricte accepto pro potestate ligandi & solvendi in foro pœnitentia. Alias late sumpta vox illa significat potestatem fori contentiosi, qualis est potestas excommunicandi, absolvendi, visitandi, cæteraque id genus faciendi, quæ ad morum correctionem pertinent, cujusmodi curam habent Archidiaconi, & alii inferiores Prælati. Beneficia, quæ potestatem fori pœnitentialis aut certam parochiam non habent, neque jurisdictionem aliquam, aut aliquid præcellentia, dicuntur non Curata seu Simplicia beneficia, ut Canonatus, Cepellania.

7. *Quæ non simplicia & quid Dignitas, quid Personatus?*

Beneficia non simplicia sunt beneficia
M illa,

illa, quæ præter ministerium Ecclesiæ cum habent præminentiam ac rerum administrationem; eamque vel cum imperio & jurisdictione; ut Episcopatus, Canatus, vel Archidiaconatus &c. & hæc *Dignitas*, scil. præminentia quædam administratione vel jurisdictione.

sine jurisdictione, cum aliqua tamen præminentia sive prærogativa, v. gr. loci honorifici in Choro, in processionibus

Szaphil. de ut beneficium & officium Cantoris, *form. im-* saurarii &c. & tale beneficium vocatur *petr. §.* *sonatus*. Verum hac in re, quod scilicet *Transeo,* beneficium reputetur pro dignitate, vel *Rebus. in* quia non ubique eadem ratio dignitatis *Praxi be-* observatur, spectanda est consuetudo *nes. tit. de* jusque loci & Ecclesiæ. *secul. be-*

nes. n. 7.

8. *Quæ Manualia?*

Quæ ad nutum conferentis seu superioris, vel certo modo sunt revocabilia *Gonzal. u-* occurrente saltem legitima causa. *bi sup. gl. 5.* Quæ *§. 6. n. 6.* de sui natura præsumuntur esse beneficia omnia, nisi vel in fundatione, vel in decreto, a Sede Apostolica confirmato, vel aliter sancitum fuerit.

9. *Quæ Patrimonialia?*

Quæ conferri non possunt nisi Clericis *Gonz. gl. 9.* *§. 1. n. 3.* patrimonialibus

patriæ, loci vel parochiæ alicujus originariis. Ut e diverso non patrimonialia, quæ cuilibet alteri, sive ex patria sive aliunde oriundo, recte conferuntur.

10. *Quæ Consistorialia?*

De quibus S. P. in suo consistorio, cum *Gomez ad R. de in-*
interventu Cardinalium providere solet, *firm sig.*
prout sunt Abbatia & quædam aliæ dignitates, tam seculares quam regulares. *q. 24.*

11. *Quod dicitur beneficium de Mensa?*

Quod est perpetuo incorporatum mensæ sive Episcopali, sive Abbatiali &c. Quod proinde nunquam vacare dicitur, nec in tali beneficio datur negligentia quoad provisionem.

12. *Quod item de Pertica?*

Quod secundum consuetudinem ad effectum *Gomez uti*
permutationis faciendæ, fingi so- *sup. q. 19.*
let, ut quando beneficium pingue cum tenui ac macilento, nulliusque fere momenti, adeoque cum non beneficio, fictæ & imaginariæ permutatur.

13. *Quod denique Monoculum?*

Quod Prælatus seu collator unicum duntaxat, habet conferendum. *Atta-*
men

M 2

men

*Rot'a de-
cis. 40. de
re for. in
antiquit.* men non dicetur beneficium monocula
si præter unicum illud, cujus liberam
bet solus collationem, habeat prætere
multaneam cum alia persona, vel colle
aliorum beneficiorum collationem.

14. *Beneficii Ecclesiastici nomine an dicatur
venire Præstimonia?*

Distinguendum. Vel enim Præstimonia
seu Præstimoniales portiones dantur
in titulum perpetuum beneficii Ecclesiastici
habentque annexum aliquod obsequium
rituale: & dicendum ea venire nomine
beneficii, saltem large accepto hoc
*Staph. tit.
de for. ex
spectat §.* ne. Secus, si in titulum perpetuum
dantur; neque annexum habeant
onus aut servitium spirituale.
*Quinta
for. Gonz.
d. gl. 5. §. 2.
num. 10.* tem Præstimonia, seu portiones Præ
niales, fructus, census seu emolumenta
quæ detrahuntur a beneficio, & seorsum
dantur personæ alicui Ecclesiasticæ, absque
aliqua Ecclesia.

16. *An Personatus?*

Omnino, prout Personatus communiter
accipimus, nec aliud esse videtur
quam Præstimonia quædam seu Præstimoniales
portiones. Suntque personatus præstimoniales
Pastoribus, seu animarum curantibus.

bus, e decimis aliisque Pastoralibus præ-
dii, atque emolumentis subtracti. Alias *Cuyck. in*
Personatus denotat munus personale, *Spec. con-*
quod in Ecclesiis parochialibus gerunt Cle-
rici, docendo & curando animas diœcesia-
norum, eisque impertiendo Sacramenta ad
salutem necessaria.

16. An & Vicaria?

Distinguendum & hic inter Vicarias *c. Ad has*
perpetuas, quæ dantur in titulum bene-
ficii, & sunt vere beneficia Ecclesiastica, *vid. Rebuf.*
& inter Vicarias temporales; quæ non *tit. de Vi-*
dantur in titulum, nec in perpetuum, sed *car. per-*
ad certum tempus, atque ita nec sunt ve-
re beneficia. *pet. n. 14.*

Gonz. S. 3.
n. 19. &
seqq.

7 An Commenda?

Distingue, ut ante, inter Commen-
dam perpetuam, ad favorem personæ & *c. Dudum*
ad vitam commendatarii, eam scil. esse *54. sup. De*
beneficii titulum canonicum, nihilque *elect.*
aut parum distare a reliquis provisioni-
bus beneficiorum: & inter Commen-
dam temporalem, ad utilitatem Ecclesiæ, *Gonz. S. 8.*
ac commendatariorum temporalium, qui *n. 2. & per*
tanquam Vicarii temporales non possunt *tot.*
dici habere titulum beneficii. Verum *Peck. ad c.*
commendatariorum hujusmodi nimia *in. 1. n. 27. De*

dulgentia (præsertim quando Clerico
 ulari beneficium regulare, Prælatu
 v. gr. conceditur in commendam) la
 damnosa est, & perniciem adfert Re
 Christianæ, quippe per quam cultus
 vinus diminuitur, religio Monastica,
 sente Pastore, debilitatur jus hospita
 tis petit.

18. *An Coadjutoria?*

Id quidem dicendum videtur, ex
 quod coadjutor vocetur etiam Pro
 tus, & ut talis curam habeat animam
 simulque plenam & liberam admini
 strationem, non tantum in temporalibus
 sed & in spiritualibus, proindeque be
 neficia Ecclesiastica conferre, ac bened
 rum resignationes admittere possit
 bus tamen non obstantibus, si
 contrarium adferant, nimirum Coad
 jutoriam, quæ simpliciter datur, sine
 tura successione, non esse beneficium
 nec Coadjutorem dici aut esse vere be
 neficiatum, utique ad effectum Reg. VI
 Cancellariæ.

Gonz. gl. 5.
 §. 9. num.
 2. & seqq.
 Gonz. d.
 loco. n. 19.
 & seqq.

19. *Quibus modis acquiritur benefi
 cium?*

Duobus, collatione & Electione
 unde Beneficiorum Ecclesiasticorum
 dicuntur esse, Collativa, alia Electiva
 Co

Conferuntur beneficia simplicia, & quæ non sunt dignitates, ut Personatus, cura animarum &c. ipsaque collatione tribuitur plenum jus in beneficio. Per electionem mandantur dignitates Ecclesiasticæ, in quibus post electionem opus est confirmatione.

20. Quid est Collatio?

Est beneficii vacantis adsignatio gratuita, facta alicui Clerico ab eo, qui jus conferendi habet. Dicitur *gratuita*, ut excludantur pactiones simoniacæ.

21. Quotuplex est?

Duplex, Libera & non libera. *Libera* est, in qua is, qui conferendi potestatem habet, omnino liber est, non alligatus vel præsentationi, vel ulli nominationi ab alio factæ. *Non libera*, qua is, qui jus conferendi habet, conferre ei cogitur, quem patronus præsentaverit, vel alius nominaverit, ex privilegio S. Pont. ut Reges seu Principes & Universitates Studiorum, vel cui Pontifex mandaverit provideri de beneficio.

*c. 12. h. t.
Peck. ad
c. 1. num.
18. de R. I.
in 6.*

22. Qui conferendi Beneficia jus habent?

Imprimis S. Pontifex, qui in beneficiis concess.

M 4

Ec- prab.

c. 4. in f. de

Ecclesiasticis (quæ Christi patrimonium appellantur, cujus est Vicarius) plenam habet potestatem, quamvis eam regulariter non utatur: tum alii ordinarii collatio idque varie, pro consuetudine alia atque alia in singulis Ecclesiis. Quædam enim a solis Prælati, quædam Capitulis, quædam etiam a singulis Canonicis in turno consentientibus conferuntur. Secundum leges vero in Ecclesiis quidem cathedralibus collatio beneficiorum pertinet ad Episcopum, adhibito consensu Capituli: in collegiatis autem electio præsentatio ad Canonicatus & dignitates competit Prælato Ecclesiæ, ut Præpositus & Capitulo; institutio seu confirmatio Episcopum spectat.

c. 29. & c. 31. sup. De elect. & ibi Abbas c. 3. inf. de inst. & ibi Valen. §. 2. n. 5.

23. An & laico jus illud competere potest?

Nullò modo: quia collatio beneficiorum Ecclesiastici est juris spiritualis, cuius laicus est incapax. Quod vero in quodam conferendi videantur olim exercuisse, & etiamnum hodie exercere videamus Reges ac Principes quosdam, id in illis, quoad beneficia singularia & juris sui patronatus singulare est quippe qui simplici nudoque jure præ-

sentandi, patronis omnibus communi, c. *Dilectus*
minime contenti, etiam conferendi pote- 34. *b. t.*
statem quandam sibi vindicarunt. Id. *Boet. Epo.*
que non alio titulo (quamvis eos plures *Heroic. qu.*
allegare soleant, qui Regum hic causam *l. i. qui est*
agunt, regaliumque juribus etiam jus hoc *Regalib. in*
conferendi addi adscribunt) eos facere *pr. Gigas*
potuisse putandum est, quam solius privi- *de Peas. q.*
legii Pontificii, ex mera gratia ac beni- 21. *Abbas*
gnitate: uti etiam nec alio titulo be- *in c. 36. §.*
neficia sibi retinere possunt. Hinc enim *qui vero*
legimus Galliarum Reges in Ecclesiis Turo- *b. t. Plac.*
nensi, Pictaviensi, & alibi Canonicos esse, *in Catal.*
& Carolum V. dum Aquisgranum coro- *Episc.*
nandus properaret anno 1520. Trajecti ad *Leod.*
Mosam in D. Servatii tanquam Canonicum,
sacra amictum veste pensilique almufio,
divinum cum aliis Canonicis cultum per-
egisse: Hannoniarum item Comitissam Mon-
tibus in primario templo Abbatissæ digni-
tate illustrem esse.

(Potestatem conferendi beneficia Ecclesiastica
Regibus ac Principibus competere *titulo solius*
privilegii Pontificii ex mera gratia ac benigni-
tate: arrogantius asseritur. Dolendum quidem
est Pontifices successu temporis eorum potestate
crescente, plurimum juris hac in re eripuisse Re-
gibus ac Principibus: adeo ut Fridericus III.
Imp. cum Nicolao V. Papa certa pacta iniverit

Anno 1448. quæ concordata Nationis Germanicæ appellari solent. Unde & jus primariarum quas vocant, precum, seu nominandi per idoneas ad beneficium Ecclesiasticum vacans conferendum, Ecclesiasticum, proprio quæ jure ad Imperatores pertinens & ab antiquis temporibus usurpatum, his quasi ex indulto tandem concessum Pontificii tribuunt. Johannis a Chokier, Cathedralis Ecclesiæ diensis Canonici *Scholia in primariarum Imperatori Ferdinando II. a Paulo V. Papæ auctoritas.* Reservarunt sibi etiam Pontificii diensis concordatis (quæ extant apud Goldast *constit. Imperial. tom. 1. pag. 207. & Cb. tract. sect. 5. pag. 51. & seqq.*) menses, in Papales nominatos, quibus si mors alicujus Canonici contingat, ipsi potestatem conferendi beneficium vacans habeant, oppositos mensibus sex reliquis Capitularibus, quorum aliquo cedat canonicus, collatio secundum statuta Ecclesiæ ad capitulum spectat. Verum, cum in nostris terris Pontificum potestas juxta conventionem Passaviensem & Pacem Osnabrugensem non admittatur, illi menses Papales non attinent, iisque omnis vis in bonis Statuum Augustanæ Confessionis Ecclesiasticis denegatur. *Instrum. Pac. art. 5. 8. 5. vers. Was von den Dominaten.* Hac tamen addita limitatione: *In quorum autem Ecclesiasticorum bonorum immunitatum Capitulis utriusque religionis Capitulares & Canonici vigore pro se præfati terminum. (D. 1. Jan. An. 1624.)* certo utrinque non mero admittuntur, mensesque Papales id temporis in usu fuerunt, porro quoque si decretales Capitulares & Canonici ex numero Cathedralium desinito fuerint, obtineant, atque

executioni, casu eueniente, mandentur, modo
Papalis præbendis Capitulis immediate e Curia
Romana & tempore legitimo insinuetur. d. art. 5.
§. 5. vers. in welcher unmittelbaren.)

34. Quibus recte conferuntur Beneficia?

Clericis tantum, ordine, ætate, sapien- c. 2. 9. b. t. 1
tia vitæ, morumque probitate idoneis,
qui velint & valeant Deo, & Eccle-
siæ gratum impendere famulatum, sive c. pen. eod.
nobiles sint, sive ignobiles, modo non c. 35. eod.
minores XVII. annis. Vallen. d.
§. 3. n. 4.

25. Rectene plura beneficia uni conferun-
tur?

Constat ei, qui dignitatem, vel per-
sonatum, vel curam animarum habet,
non posse aliam dignitatem, personatum,
vel curam conferri, neque in eadem, ne-
que etiam in diversis Ecclesiis. Adeo ut c. 13. cum
beneficium non simplex obtinens, per duob. seqq.
receptionem alterius similiter non sim- c. 18. b. t.
plicis, ipso iure amittat primum; etiam c. de multa
altero spoliandus, si primum retinere 28. b. t.
voluerit. Et ideo hæc non simplicia be-
neficia Interpretes vocant incompatibi-
lia: in quibus tamen dispensare S. Pont. d. c. 28. in
potest, & solet cum sublimibus & litera- fin.
tis personis.

26. Quid de beneficiis simplicibus statuen-
dum?

Verius

Verius est de jure, neque plura beneficia simplicia posse ab uno eodemque conneri & retineri absque dispensatione tum quia Canones indistincte loquuntur: tum etiam, quia beneficia simplicia residentiam requirunt personalem: tum denique quia multarum præbendarum invitatio ad dissolutionem & divagationem de Ecclesia infertur, cum certo animarum periculo. die vero ex inveterata consuetudine plura beneficia simplicia licite continentur & possidentur, etiam absque dispensatione.

e. 5. eod. tit.

Vide Val-

len. inf. tit.

De concess.

præb. §. 4.

De Clerico ægrotante vel debilitato.

TIT. VI.

De hoc dubitari poterat, an non cessaret officium, si debilitatus esset beneficio, cujus intuitu officium & ministerium suum obire non possent, quia supra dictum est, beneficia dari propter officium.

1. *Poteritne igitur Clericus ægrotans vel debilitatus privari suo beneficio?*

Non poterit; imo neque privari debet fructibus aut beneficii distributionibus quotidianis, quæ illi, ceteris

perinde atque si sanus esset & residens in *c. 1. § 2 h. l.*
Ecclesia. Quia, ut ait Pont. afflicto af- *c. pen. eod.*
flictio non est addenda, imo potius ipsius
miseriæ miserendum.

2. *Quid si Rector Ecclesie lepra aut alio mor-
bo incurabili laboret?*

Tunc ei, sive is Episcopus sit vel alius *c. 3. § 6.*
Episc. inferior, dandus est Coadjutor, qui *eod.*
vices ejus suppleat, alendus ex fructibus
beneficii ægrotantis, si sit opulentum, sin-
minus, ab Ecclesia, cui servit.

De Institutionibus.

TIT. VII.

Regula est, Beneficium Ecclesiasticum *D. in eod.*
non posse licite sine Canonica institu- *c. 1. n. 53.*
tione obtineri. Diciturque Canonica *De R. I. in*
institutio, id est, collatio, presentatio, *6. § n. 23.*
electio, provisio, quæ secundum præ-
cepta Canonum fit, nomine institutio-
nis generaliter accepto.

1. *Quid ergo est Institutio sic largo modo
sumpta?*

Est libera beneficii Ecclesiastici colla-
tio. Vel; est receptio ad beneficium
Ecclesiasticum, juxta præscriptum sacro-
rum Canonum, idque per legitimam
ele-

electionem, postulationemve & confirmationem, vel per collationem firmam, quæ vel fit ad præsentationem

Canis. ad troni Ecclesiæ vel beneficii Ecclesiæ
d. c. 1. De Hæc enim nomine institutionis Canon
R. I. in 6. cæ veniunt.

2. *Quid est Institutio strictè accepta?*

Est collatio vel translatio juris Ecclesiastici, non libera, a superiore ad præsentationem patroni facta. Dicitur *libera*; quia superior sive velit sive nolit, tenetur jus illud conferre in præsentatum, si est idoneus.

3. *Quomodo igitur differunt hæc in specialibus, Præsentare, Conferre, Providere, instituere?*

Quod præsentare plerumque fit patroni laici, qui jus patronatus habet; conferre vero & providere videtur magis ad patronum Ecclesiasticum, ut qui plus juris conferat ei, cui præsentat, quam consequeretur ex nuda præsentatione. Ut vero cujus est institutum præsentatum, is eidem conferat titulum & jus in re.

4. *Ad quem pertinet jus institutionis seu collationis non libera?*

c. 3. b. t.

Illud jure communi pertinet ad so-

solum Episcopum, vel ejus Vicarium, c. 4. 5. & qui mandatum instituendi ab Episcopo *passim. inf.* habet, ac Sede vacante ad Capiculum, *De jure* aut cui alias ex præscriptione vel consue- *patron.* tudine competit, ut his in locis *passim* Archidiacono.

5. Institutione Canonica obtenta, cujus deinde est dare actualem seu corporalem possessionem?

Hoc jure communi spectat ad Archidiaconum, qui solet eos, qui ab Episcopo instituti sunt, inducere in realem, actualem & corporalem possessionem beneficii Ecclesiastici. Id quod hodie fieri pot- *c. Ad hæc* est per alium quemcunque, cui id colla- *sup. De* tor mandaverit, vel a quo collatarius *concess.* requisiverit, imo & per tabellionem seu *præb. Re-* Notarium Publicum, non tantum Cleri- *buff. in* cum, sed & laicum. *Præx. tit.*

poss. n. 25.

De Concessione præbendæ & Ecclesiæ non vacante.

TIT. VIII.

1. Valetne provisio de beneficio nec dum vacante?

NON valet; imo talis provisio sive *c. 1. 2. &* collatio & institutio, tanquam con- *per tot.* tinens votum captandæ mortis alterius, *b. t.* est

est ipso jure nulla : & qui se patitur
beneficium viventis institui, jubetur
poni, id est, Ordinibus, quibus est in-
tus, spoliari.

d. c. 1.

2. *Intra quod tempus beneficia vacans
sunt conferenda?*

Intra sex menses a tempore vacan-
tis, ne Ecclesia diu careat ministro; &
intra illud tempus collator ordinis

d. c. 2. & c. non contulerit beneficium vacans, &
*Licet sup. tit. pro ea vice jus conferendi, si quis
de sup- cus devolutioni. Tempus autem
plen. negl. est utile, non continuum, quod proprie
pralat. non currit ignorantibus, sed ei, qui scit
beneficium vacare, & potest experiri
judicio.*

(Indulgeri solent ab Impp. preces
(de quibus superius, h. t. dictum) super
ferendo beneficio aliquo incerto primum
ro ab Impp. de quibus notanda sunt verba
menti Pacis Osnabrugensis : *Ubi sacra
rea Majestas Ius primariorum
exercuit, exerceat etiam impostum
dummodo decedente Augustana Confes-
sioni adducto in ejus Religionis Episcopatu
Confessione Augustana adductis ad
mam statutorum & observantia idem
precibus fruatur. In mixtis vero ex
que religione seu Episcopatibus seu aliis
eis immediatis preces primarius*

tatus non gaudeat, nisi beneficium vacans Religionis consors possederit. art. 5. §. 5.
Similiter in Ecclesiis, uti nominant Collegiatis, Archiepiscopis & Episcopis competit potestas providendi & beneficio aliquo primum vacaturo, si vacuitas aliquo alternorum mensium Episcopaliū contigerit. Qua de re Reverendiss. & Sereniss. Archiepiscopus Magdeburgensis Dn. Augustus Dux Saxoniae ita disponit: Unfern Collegiat-Stifttern bleiben ihre Capituls Monat noch ferner wie vor alters üblich gewesen/in denen Monaten aber/in welchen uns die beneficia majora zu verleihen zu kommen/wollen wir hinführo bedacht seyn/das solche Einländischen/welche derselben würdig und darzu qualificiret/auch dem Lande zum besten in Verschied. und andern Verrichtungen nützlich zugebrauchen seyn/mögen conferiret und se damit providiret werden / *Visitation- Decret* und Abschied A. 1656. 5. unfern pag 52.

Ne sede vacante aliquid innovetur.

TIT. IX.

1. *Cur circa beneficia vacantia nihil innovandum, vacante Sede, id est, Ecclesia destituta Prelato?*

Tum quia nusquam invenitur cautum in jure, quod Capitulum vacante Sede fungatur vice Episcopi in collationibus beneficiorum: tum quia collatio illorum beneficiorum inter fructus Episcopi computatur, quos capitulum
N
futu-

c. 4. sup. futuro Episcopo reservare tenetur. In
De off. que Sede vacante nihil est innovandum
ordin. & id est, nihil faciendum, quod præjunctum
c. 40. De Ecclesiæ, quando illa Prælatum, legatum
elect. in 6. mum suum defensorem, non habet: quæ
c. 1. §. at- admodum & jure civili sententia judicantis
tendentes est nulla contra minores indefensos lata
b. t. l. Acta torem vel curatorem non habentes, quæ
 45. §. con- Ecclesia comparatur.
ira D. De 2. Quid si collatio beneficiorum simul
rejudic. c. Et ad Episcopum & Capitu-
uli. b. t. lum?

Poterit tunc, mortuo Episcopo, vel a
 beneficiorum collatione suspensio, Capitu-
 lum, cui totum jus accrescit, vacantes in-
c. un. in ferre præbendas. Sic & de beneficiis præ-
pr. eod. in per negligentiam inferioris collatoris ad
 6. *Abbas* Episcopi collationem devoluta sui, re-
in c. 2. b. t. providet Capitulum; cum ejusmodi colla-
 Zyp. *in* tio non proveniat ex dignitate Episcopi
 sua *Ana-* nec censeatur inter fructus dignitatis
 lyfi *b. t.* 3. *Cur ergo, quæ jurisdictionis sunt Ep-*
 num. 7. *iscopalis, Sede vacante, permissa sunt*
 Capitulo?

Quia hoc pacto nullum futuro Episcopo, vel Ecclesiæ creaturæ præjudicium
c. 9. sup. levatur illo onere, dum electiones
De major. tium Ecclesiarum confirmat vel infr-
& obed. dum condemnat, judicat, absolvit, Episcopi
 nomine.

De his, quæ sunt a Prælato sine consensu Capituli.

TIT. X.

Pleraque sunt, de quibus Episcopus dispo- nere non potest sine consensu aut consilio Capituli.

1. *Quid interest consensus, an consilium Capituli requiratur?*

PLURIMUM: nam quando requiratur consensus, tunc Episcopus aliud facere non potest, quam quod permittit major & sanior pars Capituli, nec potest eo non consentiente facere. Ubi vero requiritur consilium, sufficit rem communicasse, & aliorum sententiam explorasse, qua audita fieri potest, ut quis sententiam mutet.

c. 7. sup. De arb.

2. *In quibus ergo consilio vel consensu Capituli opus est?*

In his potissimum, ut quod Episcopus, vel alius Ecclesiæ Prælatas, sine consilio sui Capituli non potest Abbates, Abbatissas, & alias personas Ecclesiasticas instituere vel destituere, id est, eos beneficiis privare, quod neque potest nominatos & presentatos a patronis, vel aliis, ad quos jus nominandi pertinet,

c. 4. b. t.

c. 5. *cod.* confirmare vel illis beneficia conferre, neque Ecclesias sibi subjectas aliis Ecclesiis, vel etiam monasteriis, attribuerent, statumve Ecclesie mutare: quod etiam non potest res Ecclesie alienare, vel donare, vendere, permutare, nisi ex ista causa, & cum consensu totius Capituli, subscriptioneque singulorum.

De his, quæ sunt a majori parte Capituli.

TIT. XI.

Recte subicitur hic Tit. superiori, quod est velut appendix, ut pateat de consensu Capituli recte adhibito vel non, si forte non omnes consentiant.

1. *Quid ergo tunc erit juris circa consensum vel dissensum?*

c. l. b. 1. **C**onsensit, consensisse Capitulum, major & sanior pars Capituli consentiat.

2. *Quæ dicitur major pars & quæ sanior?*

Dixi sup. Major pars dicitur, quæ aliam partem tit. De tem numero vincit. Sanior æstimatur elect. dignitate & ex zelo majori. Itaque fieri potest

potest interdum, ut major pars numero, non sit tamen sanior, & contra.

3. Quid si major pars numero dissentiat a saniore, que pars sequenda erit?

Neutra, ex communiore & veriori c. i. & ult. sententia, scilicet neque quod pars major non sanior, neque quod sanior non major senserit: quia requiritur major & sanior pars Capituli conjunctim. Atqui Reg. est, ubi lex duo conjunctim requirit, ibi alterum non sufficere.

4. Quid si minor pars justiore rationem habeat contradicendi, quam major & sanior consentiendi?

Nihilominus major & sanior pars praevalerebit & insequendum erit, quod illa senserit: quia prae-sumitur major & sanior pars etiam justiore rationem esse secuta; non tamen prae-sumptione juris, que admittitur probatio, minoris partis in contrarium.

Ut Ecclesiastica beneficia sine deminutione conferantur.

TIT. XII.

1. Cur beneficia sine deminutione conferri debent?

N 3

Quia

*c. 7. inf. de
censib. c. 8.
& 36. sup.
de praben.*

Quia hoc saperet speciem Simonie, si Prælati concedendo beneficium pacisceretur, aut alias retineret sibi partem aliquam proventuum ex beneficio. Neque etiam permittunt Canones, beneficium unum dividi in duo.

2. *Quid si detrahi partem fructuum ad vendendum ad alienum sit necesse?*

c. pen. inf. De V. S. Poterit Episcopus cum Capitulo saltem ad tempus, priusquam beneficium conferatur, retinere partem proventuum beneficii vacantis, ut ita Ecclesiam liberet a re alieno. Quæ tamen retentio fructuum non debet fieri a Prælato, paciscendo cum eo, cui beneficium confertur, quia hoc saperet Simoniam.

De rebus Ecclesiæ non alienandis.

TIT. XIII.

Clerici in bonis seu rebus Ecclesiæ, quibus fructus percipiunt ratione beneficii sui, quæque Ecclesiæ ipsius in administratione continentur, præter administrationem nihil juris sibi vendicari possunt, ut neque alienandi eas jus habeant.

1. *Quid hic venit nomine alienationis?*

Actus omnis, quo vel rei dominium *can. Non*
vel jus aliquod reale transfertur, *licet cum*
quod fit donando, vendendo, permutan- *c. seq. III.*
do, locando ad longum tempus, in emphy- *q. 2. c. 5. h.*
teusin vel in feudum dando, pignori vel hy- *t. & l. fin.*
potheca obligando. *C. De reb.*

2. *Cur res Ecclesie alienare non licet & quæ alien. non
pæna eas alienantium?* *al.*

Tum quia exemptæ dominio Clerico-
rum, & multo magis laicorum, etiam
Principum, in quorum territorio res illæ
sitæ; atqui regulariter, qui dominus non
est alicujus rei, eam alienare non potest, *c. 2. h. t.*
tum etiam quia Canones regulariter pro-
hibent ejusmodi alienationem. Quæ
proinde non obstante prohibitione facta,
est ipso jure nulla, & tam qui alienavit
rem Ecclesiæ, quam qui eam accipit, ex- *d. c. 2. &*
communicatur; ipseque alienans, & qui- *c. 6. h. t.*
libet alius ejusdem Ecclesiæ Clericus eam
vindicare a quolibet possessore potest; *d. c. 6.*
quia singulorum Clericorum interest, ne
quid rerum Ecclesiæ, cui deserviunt, de-
pereat.

3. *Cur dicis, regulariter prohibitam a Ca-
nonibus alienationem?*

Quia certis casibus res Ecclesiæ etiam

immobiles licite alienantur, si iustitia
iusta causa subfit, & insuper solennia
requisita adhibeantur.

4. *Quae est iusta causa alienationis?*

*can. Et- Urgens necessitas, & evidens Ecclesie
enim §. utilitas. Necessitas, inquam, veluti
hoc jus X. clesia aere alieno gravata non habet
q. 2. can. ullas mobiles, unde solvat: sic alienatio
sicut 89. c. non suppetat, quo pauperes aliam
Aurum vel captivi redimantur. Utilitas n. c.
70. c. XII. ut si res aliqua Ecclesiae minus utilis
q. 2. c. 8. netur, ad aliam magis utilem comparanda
in fine b. t. dam.*

5. *Quae solennitates ad hoc sunt
requisitae?*

Ut alienatio fiat a Praelato cum
lo vel Clero, prius habito desuper
tu, id est, re prius in deliberationem
*d. c. 8. §. c. cta, an eam expediat alienari; & cum
50. seqq. c. sensu expresso ac subscriptione totius
XII. q. 2. pituli, vel majoris partis.*

6. *Quid si aliquid horum fuerit
sum?*

*c. ult. b. t. Tunc alienatio erit ipso jure
l. Non du- etiam si ex iusta causa fuerit facta; quia
bium etum contra Canones est ipso jure
verb. Nul. quemadmodum jure civili quod fit
Inm C. de leges, habetur pro infecto.
LL.*

7. *Quid si per alienationem legitimam factam Ecclesia graviter sit laesa?*

Poterit tunc adversus hujusmodi alienationem in integrum restitui, & rescindi alie. *stram* II. natio: exemplo minorum, quibus Eccle. *h. t.* fia comparatur.

De Precariis.

TIT. XIV.

Jam si de fructibus, quos Clerici percipiunt ex beneficiis suis, quæatur, an de illis disponere possint; dicendum est posse, & super iisdem fructibus perceptis quodlibet genus contractus recte iniri; unde hic sequitur de Precariis.

1. *Quid est Precaria vel contractus Precariarum?*

Est contractus, quo veluti precarius ususfructus prædii Ecclesiastici alie. *c. i. b. t.* cui ad vitam, vel in perpetuum, aut ad *can. Pre-* longum tempus conceditur, ea lege, ut *caria X.* de quinquennio in quinquennium *renovetur ad perpetuam rei memoriam. Et can. Long.* quamvis inter Precarium & Precarias *inquieta-* quidam distinguant, ut Precaria duret ad *te XII.* vitam tantum, nec renovationem *desideret;* *q. 2.*

deret; Precariæ vero etiam ultra, quanto quoque anno renovandæ: tamen rarius est, secundum Canones non differre. Ut nil aliud sit Precaria sive Precarium quam jus percipiendi fructus ex Prædico Ecclesiastico, concessum alicui vel gratuito vel certa mercede numerata vel in compensationem ac remunerationem dari beneficii Ecclesiastici.

2. *Quid est Precarium?*

l. fin. b. t. Est contractus, quo alicujus rei usus
l. i. § 2. cui gratis conceditur, revocandus pro arbitrio ipsius concedentis. Differt a Precario quia hæc non possunt ad arbitrium concedentis revocari.
D. De Precario d. c. fin.

De Commodato.

TIT. XV.

Nunc transit Pont. ad reliquos contractus tam nominatos, sive re, sive confecti, sive aliter contrahantur, quam innominatos. Inter nominatos occurrit primo loco Commodatum.

1. *Quid est Commodatum?*

Est contractus re initus, quo res alicui utenda datur gratuito ea legem ut, usu expleto, ad quem tradita est, eadem restituatur.

2. De qua culpa tenetur Commodatarius?

Tenetur de dolo, & de omni culpa, lata, levi & levisima; quia commodatum plerumque commodatarii tantum gratia *c. un. h. t.* contrahi solet. De casu vero regulariter *§. 1. 6. §.* non tenetur, nisi tribus casibus exceptis: si *nunc vi-* culpa casum præcesserit, si intervenerit *dendum* actum, vel si commodatarius fuerit in mora *D. eod.* restituendi.

3. Ex Commodato que actio datur?

Datur eo nomine duplex actio, altera *directa*, qua commodator, ejusve hæres experitur, ad repetendam rem commodatam, finito usu: altera *contraria*, quæ datur commodatario, si ante expletum usum res commodata repetatur; vel ad repetendas impensas, si quas fecerit in rem commodatam: cum non decipi nos beneficio oporteat, sed adjuvari.

De Deposito.

TIT. XVI.

1. Quid est Depositum?

Est contractus re initus, quo res aliqua alicui custodienda traditur, nulla mercede ei data vel promissa. Quod postremum hic additur, quia mercede *inter-*

interveniente non depositum, sed loc
c. 2. vers. est : & quia depositum tantum ad cu
sane b. t. diam datur, repeti illud a depositario
 arbitrio deponentis potest.

2. *Depositum repetenti an compensatio
 poni poterit?*

d. c. 2. § Non poterit ; ut contractus, qui
l. ult. C. bona fide oritur, ad perfidiam minime
De com- feratur.

pensat. 3. *Ad quid tenetur depositarius, si res de
 sita perierit aut deterior fa-
 cta sit?*

l. i. §. con- Teneri eum de dolo certum est, etiam
venit D. c. cum deponente pactus esset, ne de dolo
b. t. § l. teneretur : ut & de lata culpa, que dolo
23. De R. comparatur, non etiam de culpa levissima
l. l. 226. De levissima : quia depositum regulariter non
V. S. d. l. depositarii, sed deponentis gratia com-
23. De R. l. hitur.

4. *Quibus casibus depositarius etiam de dolo
 ac levissima culpa tenetur?*

Si aliquid mercedis pactus sit sibi de
 pro custodia ; si deposito se obtulerit
 convenerit, ut etiam levem vel levissimam
 culpam præstaret ; quia pacta dant legem
d. c. 2. b. t. contractui, adeo ut etiam casum fortuitum
l. i. §. saepe præstare teneatur, si hoc pactus sit
D. eoa. si denique depositarius sit in mora restitu-
 tuendi.

5. Ex deposito qua actio compe-
tit?

Duplex, actio depositi *directa*, quæ da-
tur deponenti, ejusve hæredi, ad repe-
tendam rem depositam: actio *contra-*
ria, quæ datur depositario, ad repetenda
impedia in rei depositæ custodiam fa-
cta.

6. Quid si dolo vel culpa Clerici depositarii
res deposita perierit, vel deterior red-
dita sit?

c. 1. h. t.

Eo casu actio depositi proponenda, c. 6. §. li-
est, non adversus Ecclesiam, cui deposti- cet autem
tarius servit, sed adversus ipsum Cleri- sup. De
cum, qui depositam accepit: quia deli- except.
ctum personæ non debet redundare in
Ecclesiam.

De Emptione & Venditione.

TIT. XVII.

1. Emptio & venditio quando contrahi
dicitur?

CONtrahitur, perficiturque emptio &
venditio simulatque inter emptorem
& venditorem de pretio, pro re empta
solvendo, convenerit, quamvis nondum
pretium numeratum sit, & res empta non-
dum tradita.

Inst. eod.
in princ.

2. Qua

2. *Quæ igitur necessaria sunt ad hunc tractum?*

Hæc ita I. Res, quæ veneat, sive nunc existat, sive futura sit, ut fructus qui nascitur; sive speretur tantum, potest quis emere spem. II. Pretium quod consistere debet in pecunia rata. III. Ut in rem & pretium emptor & venditorque consentiant vere, non simulate.

3. *Quæ res vendi possunt?*

Vendere emere licet rem quamlibet sive ea mobilis sit, sive immobilis, corporalis, sive incorporalis, modo possit aut quasi possideri possit. Unde in *Extra. vag. com. h. t. c. 9.* & *in Extra. vag. com. h. t. c. 9.* & dicitur: non etiam res & jura Ecclesiastica, ut Ecclesiastici Ordines, beneficia *De simon.* aliæque res spirituales.

4. *Re aliena vendita, ad quid tenetur venditor?*

l. Vendi. Tunc evictionis nomine obligatur emptori, id est, re evicta & advocata *8. ff. de empt. l. 1. c. 1.* verum dominum, tenetur emptori restituere quod sua interest, rem emptam per evictionem non esse ablatam.

5. Quibus casibus cessat hac de evictione actio?

Tribus. I. Si emptor conventus evi- c. ult. b. t. ctionis nomine, id non denunciaverit l. Emptor. venditori. II. Si denunciaverit quidem, 8. C. De sed per contumaciam absens emptor. evict. condemnatus sit, rem restituerit ; quia præsumat lex, rem esse evictam magis propter emptoris contumaciam, quam quod malam causam haberet. III. Si l. Si ideo emptor, facta denunciatione, interfuerit 55. ff. eod. quidem iudicio, sed per injuriam iudicis res evicta fuerit. Addi his potest & quartus, si emptor sciens rem esse alienam d. l. 8. § 1. emerit ; quia sic præsimitur periculum em- 27. C. eod. ptionis in se suscepisse.

6. Emptio venditio perfecta an altero invito rescindi aliquo casu poterit?

Poterit ; utique ob læsionem ultra l. 2. C. De dimidium justii pretii, si vel venditor vel rescind. emptor (nam & in illo beneficium legis vend. locum obtinere, habet verior sententia) decepti ultra dimidium justii pretii, & est in potestate vendentis rescindere venditionem, aut quod deest justo pretio sup- c. 3. § c. 6. plere : nam si supplere velit, emptio non b. t. rescinditur.

De locato & conducto.

TIT. XVIII.

Simul

1. *Locatio conductio quando contrahitur ac perficitur?*

Simulatque inter locatorem & conductorem de mercede vel pensione re locata, nimirum pro usu alicujus rei vel opera hominis, solvenda contrahitur.

2. *Perfecto contractu ad quid tenetur locator?*

Tenetur conductori præstare rem locatam, ut ea utatur fruatur ad tempus conventionis: ad quod etiam cogitur nec ante tempus conductionis regulariter expellere conductorem.

3. *Cur dicitur regulariter?*

Quia certis casibus permittitur locatori cogere conductorem, ut ante tempus conventionis emigret ex prædio conducto. I. Si necessitas id exposcat, vel necessario reficienda sit domus.

c. pen. §. ipse locator eam inhabitare velit. *II. verum h.* conductor in re conducta perverteat. *l. §. l.* III. Si canonem seu mercedem perbi- *Æde. 3. C.* nium non solverit. *eod.*

4. *Ad quid tenetur conductor?*
Tenetur locatori mercedem con-

tam solvere statis temporibus, & si per biennium cesset, potest ex prædio conducto expelli, etiamsi cum locatore pactus esset, ne expelleretur, quia tale pactum intelligi debet, modo pensionem statis temporibus solverit.

*l. Quare
54. §. inter
D. b. t.*

5. *Esne facienda conductori remissio mercedis ob sterilitatem?*

Tunc remissio ea recte petitur & fit, si absque conductoris culpa sterilitas acciderit, & cum ubertate præcedentis vel subsequæntis anni compensari non valeat. Veluti vel tempestate, vel lue aliqua vel incurso hostium segetes vehementer corruptæ fuerint.

6. *Cur aliter constitutum in emphyteusi, ut pensio non remittatur, licet sterilitas acciderit sine culpa emphyteute?*

Quia in emphyteusi non solvitur pensio sive canon in compensationem fructuum, qui ex re emphyteutica percipiuntur; cum fructus rei emphyteuticæ plerumque infinitis partibus canonem superent: sed canonem solvit emphyteuta in recognitionem domini, ut scilicet eum, cui solvit, recognoscat esse directum dominum rei emphyteuticæ. At

○ vero

vero conductor mercedem solvit in compensationem fructuum, quos ex fructibus percepit, & ad quos propterea etiam mercederanda est pensio.

7. *Quid est Emphyteusis?*

Est contractus in scriptis celebratus, quo prædium aliquod alicui fructuum traditur, vel in perpetuum, vel longissimum seu longum tempus, sub onere annuæ pensionis.

8. *Quomodo finitur vel amittitur Emphyteusis?*

Si emphyteuta non solvat canonem vel per biennium jure Pontificio; vel per triennium jure civili. Excidit quoque emphyteuta, si emponemata seu meliorationes (id est, prædium emphyteuticum quod jam sua cultura foecundius & melius reddidit) & jus sibi competens vendiderit, nulla denunciatione facta domino directo, vel facta quidem, non expectato duorum mensium spatio intra quod dominus secum deliberatum oblato pretio velit emphyteuticum recipere ad se.

d. c. pen. §

c. ult. h. t.

l. 2. C. De

jure empb.

d. c. pen. §

l. 3. C. d. t.

De Rerum Permutatione.

TIT. XIX.

Contractibus innominatis accensetur Permutatio : quæ licet proprium nomen habere videatur, non est tamen illud nomen proprium contractus, quod certam contractus speciem & naturam significet, ut est Emtio, Locatio &c.

1. *Quid est Permutatio ?*

Est contractus innominatus, quo convenit, ut pro re una detur alia, sive species, sive genus, sive quantitas. Nam ita quoque contrahi permutationem posse verius est, ut etiam species pro genere, vel genus pro genere detur, vel quantitas pro quantitate, veluti decem modii frumenti pro decem doliis vini.

2. *Quæ ergo res permutari possunt ?*

Omnes omnino, quæ sunt in commercio hominum, nec permutari prohibentur, etiam res corporales cum incorporalibus, dummodo mere temporales sint, v. gr. fundus compensatione annua.

○ 2

3. *An*

3. *An res Ecclesie?*

Regulariter non licet res Ecclesie permutare, sive immobiles sint, sive mobiles, quæ servando servari possunt: nisi ex justa causa, & servata solemnitate, alias ad alienationem rerum Ecclesie requisita, quia permutatio est species alienationis.

4. *Licetne rem spiritualem permutare pro alia re spirituali?*

Licet: veluti duæ Ecclesie parochiales duobus monasteriis adnexæ possunt *c. 9. in fin. b. t.* inter se permutari, etiam permutatis earum possessionibus, & adjecta certa summa pecuniæ ad æqualitatem proveniuntur compensandam.

c. 5. in fine b. t. *An igitur licebit Clericis etiam beneficiis sua inter se permutare?*

Nequaquam; nisi auctoritate Superioris, præterea prioris interveniente, ut Episcopi, *c. 9. sup. De cognoscat, an justa sit causa admittenda transact. dæ permutacionis.* Alias quamvis *l. 1. in fine* re spirituali, id est, beneficio, detur *D. De permut. Gl.* tamen aliquid adjunctum temporarium, nimirum fructus, ratione cujus tanquam *olim. 7. V.* adnexi etiam contrahi Simoniam *definitivam, b. t.* stat. Est enim permutatio vicina

ptioni venditioni: constat autem spiritualia vendi non posse, ergo neque permutari. Constat item, in rebus alienis nullam contrahi permutationem; beneficia vero non esse beneficiorum propria, sed solius Ecclesiæ, & usum nudum duntaxat concedi Clericis.

De Feudis.

TIT. XX.

Contractibus innominatis sunt, qui annumerant Feudum: obtinuit tamen esse contractum nominatum, & nomen suum accepisse a consuetudine.

1. *Quid est Feudum?*

Feudum est benevola & libera rei immobilis vel equipollentis concessio, cum domini utilitatis translatione, dominio directo remanente penes concedentem: ea lege, ut vasallus in licitis & honestis fidelitatem promittat & præstet domino suo, a quo feudum accipit.

2. *Quotuplex est Feudum?*

Multiplex: aliud Proprium sive Rectum & Improprum; aliud Antiquum, Paternum; Novum; aliud Ligium & non ligium; aliud Seculare & Ecclesiasticum &c.

O 3

3. *Qui*

3. *Qui concedere seu dare in feudum possunt
& quæ res dari?*

Potest quilibet habens liberam rerum
c. un. in pr. suarum administrationem, etiam fœderatus
2. *F. 3. &* na, etiam Clericus, quoad bona propria
arg. l. 22. non intuitu Ecclesiæ acquisita. Neque
C. Mand. enim infra summum Pontificem quæ
d. c. un. in quam Prælatorum res Ecclesiarum in fe
fine c. 1. n. dum dare potest; res, inquam, antea
2. *F. 35.* feudum dari non solitas: quia in feudum
c. 3. tit. datio est alienatio, atqui regulariter res Ec
clesiæ alienare non licet.

(Vid. Syntagm. Jur. Feudal. Struv. cap. 1.
aph. 8. & 9.)

De Pignoribus & aliis cautionibus

TIT. XXI.

Contractibus firmandis solent accipi
pignora & aliæ cautiones: nimirum
vel simplex promissio, vel juratorum
cautio, vel satisfactio, quæ fit datis
de jussoribus; vel satisfactio, quæ da
tis pignoribus.

1. *Quid est Pignus?*

Est contractus, quo creditori jus in
alicujus constituitur, ut debitum ei tu
to sit tutius.

2. *Quæ*

2. Quomodo contrahitur Pignus?

Contrahitur sola conventionē, eaque vel *§. item*
 expressa, vel tacita: ubi vero & rei tradi- *Serviana*
 tio intervenit, dicitur proprie Pignus, no- *Inst. De*
 minis notione inspecta, alias magis proprie *act.*
 Hypotheca, quamvis sæpius confundantur
 hæc nomina.

3. Quomodo tacite contrahitur?

Quando ex dispositione legis, vel sta-
 tuti pignus introducitur: veluti maritus
 dotem uxoris suæ accipiēdo intelligitur
 hoc ipso bona sua omnia pignori & hy-
 pothecæ obligare. Sic & bona tutoris, *c. Ex litte-*
 curatoris, administratoris Ecclesiæ, civita- *ris 5. b. 2.*
 tis, sunt tacite obligata pupillo, minori,
 Ecclesiæ, civitati.

4. Quæ res pignori obligari pos-
sunt?

Regulariter res omnes, quæ sunt in do-
 minio, vel quasi dominio debitoris: non
 etiam res sacræ, sanctæ, religiosæ: quia *L. 3. D. De*
 non sunt in commercio: neque liber- *reb. pig.*
 homo: non res Ecclesiæ, sive mobiles, *dari non*
 cultui divino dicatæ, ut calices, patina, *poss. c. 1.*
 vestimenta sacerdotalia, sive immobiles *ead.*
 alienari prohibitæ: quia rem pignori
 dare est alienare, utpote jure pignoris,
 quod est reale, & afficit rem, ad quem-
 cunque tandem possessorem pervene-
 rit,

rit, translato in creditorem; ideoque que
admodum res Ecclesiæ regulariter alienari
non licet, ita nec pignori dare, nisi ex
ista causa.

5. *Quæ actio datur ex pignore, sive expre-
sse, sive tacite constitu-
to?*

ad §. item. Actio hypothecaria, quæ & Serviana
Serviana. & quasi Serviana dicitur, daturque
creditori, cui pignus constitutum est, ad
suis debitorem, vel alium quemcumque
oppignoratæ possessorem ad hoc, ut posses-
sionem ejus rei adipiscatur, ut ita ex dispo-
sitione ejusdem id, quod sibi debitum
consequi valeat.

6. *Creditor, rei oppignoratæ possessorem
consecutus, an fructus inde percep-
tos faciet suos?*

Nequaquam; verum eos restituere
& in sortem computare debet, id est, de-
ducere de principali debito, & quantum
fructuum percepit, tantum de sorte
minuere; adeo, ut si fructus percepit
sortem adæquent, teneatur creditor
la alia expectata solutione, pignus
stituere: quia perceptione fructuum
qui sorti æquivalent, debitum princip-
ipso jure extinguatur.

e. 6. b. 1.

l. 1. §. 2.

C. de pign.

act. §. l. 1.

C. De di-

stract. pig.

7. An ergo improbarum est hoc jure pactum
Antichreseos?

Omnino ; quia usurarium, ut scilicet fructus pignoris tamdiu cedant loco creditoris, donec fors, sive debitum exsolutum fuerit. Jus vero civile approbat ejusmodi pactum, ut & jus Pontificium certis casibus.

8. An & pactum legis commissoriae?

Tale quidem pactum valet inter emptorem & venditorem, scilicet ut pretio intra certum diem conventum non soluto res fiat inempta, & dominium rei venditae ac traditae redeat ad venditorem : in pignoribus vero non valet, & prohibetur utroque jure : quia improbi est hominis, ex dilatione solutionis capere tam justum lucrum, in fraudem usurarum ; cum pignus plerumque pluris fit, quam debitum, pro quo est obligatum.

De Fidejussoribus.

TIT. XXII.

Contractibus firmandis etiam Fidejussores cohiberi solent, qui pro alio accessorie se obligant, obligationemque alterius in se suscipiunt.

O 5

1. Qui

1. *Qui fidejubere possunt?*

OMnes, qui obligari, nisi non-
tim prohibeantur. Non prohibetur
autem Clericus fidejubere, sive
Clerico, sive etiam pro laico, ea
cautela, ut sapius & pro pluribus
fidejubendo non se nimium negotiis invol-
secularibus.

2. *An neque Religiosus?*

Religiosus prohibetur, absque
lati sui licentia : quia velle aut nolle
c. 2. b. 1. quid non potest, nisi auctoritate sui
superioris, cui voluntatem suam re-
ciavit.

3. *Quis est effectus fidejussionis?*

Quod, si debitor principalis non sol-
vat, cogi possit fidejussor simpliciter ac-
ceptus ; cui tamen datur beneficium ex-
cusationis, sive ordinis, ut prius con-
ari non debeat, quam excusso debitore prin-
cipali.

4. *Quid si plures sint accepti fidejussores pro eodem debitore?*

Illi quidem omnes etiam in solidum
tenentur ipso jure ; sed gaudent bene-
divisionis, ex epistola D. Hadriani,
ut in solidum conventi singuli pro

tantum parte solvere teneantur, si modo l. 10. § ita
alii fidejussores litis contestatae tempore demum
solvendo sint. b. t.

5. Fidejussor quomodo repetet, quod pro de-
bitore solvit?

Actione vel mandati, si fidejusserit
pro debitore, hoc expresse vel tacite l. 6. h. t. &
mandante, vel negotiorum gestorum, si l. Inter 26.
pro absente fidejusserit, etiam pro Cleri- §. 3. l. 20. §.
co, qui fidejussorem suum tenetur serva- I. D. eod.
re indemnem. c. 3. h. t.

6. Fidejussor an agere adversus debitorem
potest, ut se liberet a fidejus-
sione?

Regulariter non potest; tum quia fide- c. 3. §. c.
jubet pro debitore & promittit, se pro ult. h. t. l.
soluturum; unde quamdiu non sol- Lucius 38.
vit, non potest dici perfecisse id, quod D. Mand.
promisit: tum etiam quia alias foret in- § l. Si
utile beneficium fidejussionis, si statim prece C.
agere posset, ut liberetur. Quod tamen cod.
fallit certis casibus, ut si aliter conven-
it inter creditorem & debitorem; si de-
bitor diu cessaverit in solutione; si bona
sua coeperit dissipare; si fidejussor con-
demnatus fuerit solvere.

De

De Solutionibus.

TIT. XXIII.

1. *Solutione quando tollitur obligatio*

l. 23. D. h. t. **S**I vel ipsemet obligatus principaliter
l. Solvere vel alius ejus nomine solvat, debet
53. D. eod. principaliter licet invito: quia
 ignorantis & inviti licet facere con-
 nem meliorem.

2. *Quid si debitor, antequam solven-*
riatur?

l. 59. § 1. Tunc ejus hæres tenetur solvere:
62. De R. I. hæres succedit in locum & jus defuncti
l. 10. D. secundum naturam est, ut ad quem per-
eod. venerint bona defuncti, idem de hære-
 onera æris alieni.

3. *An igitur Prælati tenebitur pro*
alienum a suo prædecessore contra-
ctum?

Non aliud, aut alias, quam quod
 necessitate vel utilitate Ecclesiæ, cui
 est, contractum est. Accipit enim
 na & possessiones Ecclesiæ, velut
can. Cum ditatem quandam sui prædecessoris.
verior. quod Prælati successor sit verus hæ-
vers. absit prædecessoris, sed quia in administratio-
XIII. q. 8. rerum Ecclesiæ succedat in ejus locum.

4. *Quid si Prælati Ecclesiam pro alienis obliget debitis?*

Eo casu Ecclesia non tenebitur: Imo Prælati ita obligans & gravens Ecclesiam, removendus est ab administratione rerum Ecclesiæ; quia hoc faciendo abutitur officio boni administratoris. *c. 2. h. t.*

5. *Quid si debitor sit non solvendo?*

Is olim poterat trahi in carcerem. Quod, quia satis durum inhumanum videbatur, permittum deinde fuit debitori cedere bonis: quo illud consequitur, ut & carceres evitet, & in plus conveniri non possit, quam quatenus facere potest. *l. 4. D. De cess. bon. & l. 1. C. cod.*

6. *An etiam hoc in Clerico, qui solvendo non est, locum habeat?*

Ita veteres plerique, scilicet ad prædictum effectum teneri etiam Clericum cedere bonis. Alii contra, Clericum propter debitum civile volunt non indigere hoc in C. Odo-cessionis beneficio, & nihilominus gaudere beneficio competentia, neque trahi posse in carcerem, exemplo militis. *Gl. & Dd. arduus h. t. l. Miles 6. & l. 18. D. de re jud.*

De

De Donationibus.

TIT. XXIV.

Tit. hunc de Donationibus forte iudicium Pont. segregavit a contractibus & donationibus propriis, de quibus agit, perveniret paulatim ad eas voluntates, quæ etiam quædam donationes, sed improprie.

1. *Quid est donatio?*

l. 1. in pr. Et liberalitas, quæ fit nullo jure & l. Dona- gente.

ri 29. D. h. 1.

2. *Quotuplex est donatio?*

Alia est mortis causa, quæ fit propter mortis suspicionem: estque impropria hæc donatio, quia non fit ex mera liberalitate. Alia inter vivos, quæ fit sine mortis suspicionem, ex mera liberalitate: & est hæc pura, simplex & propria donatio.

3. *Donatio hæc qualiter fit?*

l. 20. D. De reb. cred. l. 1. Et quisquis 28. C. h. t. Jure veteri non perficiebatur, si donator rem tradidisset, aut donatus stipulatus esset sibi rem tradi. Nec donator poterat ulla actione cogi dare quod donasset, & non tradidisset: quod donatio hujusmodi est nudum pactum, unde jure civili non nascitur actio. Hoc

die vero ex Justiniani Constitutione do- *c.1. h.t. l.c.*
 natio etiam solo consensu seu voluntate *Si quis ar-*
 perficitur, teneturque donator rem do- *gentum 35.*
 natam tradere, quemadmodum venditor *C. eod. §*
 tenetur rem venditam tradere, etiamsi *§. alia au-*
 forte donatarius non esset stipulatus rem *tem Inst.*
 sibi tradi. *cod.*

4. Qui donare possunt?

Donare possunt omnes, qui liberam bonorum suorum administrationem habent: ut Clerici de bonis suis patrimonialibus, quorum sunt plene domini, & de quasi patrimonialibus; deque bonis intuitu Ecclesie acquisitis, de fructibus scilicet & proventibus suorum beneficiorum ex magis recepta & probabili sententia. Res vero ipsius Ecclesie, etiam cui serviunt, Clerici donare non possunt, ut neque Prælati res Ecclesie, cui præest, quia *Sarm. De*
 non est dominus rerum Ecclesie, sed pro- *reditib.*
 curator. Plus tamen juris in rebus Ec- *Eccles. p. 2.*
 clesie sue Prælati habere videretur, cum *c. 1. § 2. l.*
 certis casibus donare possit res Ecclesie, *63. De*
 quam procurator, qui sine speciali man- *procurat.*
 dato domini nihil donare potest.

5. Quibus ergo casibus licet donare res Ecclesie?

Permissum id Episcopo in diocesi sua
 mona-

monasterium vel Ecclesiam aliquam
 struenti & dotanti ex rebus Ecclesie,
 præsidet, modo dos definitam quatuor
 c. 9. h. t. & tatem quinquagesimæ vel centesimæ
 can. Bonæ tis redditum illius Ecclesie non excedat
 rei 74. Item permissum Abbati de rebus mon
 XXI. qu. sterii sui donationem aliquam facere,
 2. c. 3. b. t. do id modice fiat, & quatenus fert
 consuetudo.

6. *Donatio semel perfecta an revo
 cabilis?*

l. ult. C. De Non, nisi iusta causa, revocari poss
 revoc. do- puta ob ingratitude[m] donatarii cog
 nat. & c. donatorem, ut si manus impias, am
 ult. h. t. d. cem injuriam, grave damnum donat
 c. ult. in intulerit, aut vitæ insidiator fuerit. Qu
 sine. tamen ad donatoris, qui tacuit nec
 cavet, hæredem non extenditur, quæ
 revocatio hæc vindictam sapit ingrat
 dinis ipsius donatarii, quæ cum petiti
 extinguitur.

l. 7. *sacra autem res 7. Quid censendum de donatione Const
 D. de rer. tini M. Imp. facta Eccle
 divis. can. e sia?*

reb. XII. Hanc revocari posse, imo revoca
 q. 2. can. dam, quidam persuadere conantur
 Constanti- tum quia nimium profusa & immo
 nus dist. exhaustiens Imperii vires: tum etiam
 96. vid. res donatæ non fuerint Constantini
 Covar. 4. priæ, sed ipsius Imperii, quæ proprie
 Var. 6.

uti alienæ, valide alienari non potue- *F. num. 8.*
 rint. At contra adferendum est, eam *Bæt. Epon.*
 tanquam sacrosanctam prorsus inviola- *Hercic.*
 bilem & irrevocabilem esse: cum quod *qu. lib. 2. q.*
 semel Deo dicatum & consecratum est, *3. per tot.*
 non sit amplius ad usus profanos tradu- *Gudel. De*
 cendum. Fuisse autem revera factam, *jure novis.*
 non fictam hujusmodi donationem (cum *lib. 6. c. 2.*
 & hoc nonnulli controvertant, Ecclesiæ
 Romanæ aut hostes, aut minus æque de
 ea sentientes) probatur imprimis testimo-
 nio Gratiani, collectoris veterum Cano-
 num; tum plurimum aliorum auctoritati-
 bus, diversisque donationis Constantinia-
 næ formulis, iisque conformibus.

(Donationem Constantini quam asserunt
 Pontificii, omnino fictitiam, & si unquam fa-
 cta fuisset, irritam ac prorsus invalidam esse,
 dudum a plurimis solide demonstratum est. Vid.
 Henning. *Arnif. comment. Politic. de translat.*
Imper. Romani c. 6.)

De Peculio Clericorum.

TIT. XXV.

I. Quid est Peculium?

Peculium est parva & pusilla pecunia
 servo vel filiofam. a patre vel domi- *can. Duo*
 no concessa. Peculium ejusmodi com- *sunt XII.*
 petit imprimis Clericis, sive veteres Cano- *quest. 1.*

P nes

nes spectemus, quippe nullam inter
 proprietatem, sed omnia communia pe-
 sidentibus.

2. *Quotuplex hodie est Peculium Clericorum?*

Triplex: vel enim constat ex proprie-
 Clericorum bonis, sive ea patrimonialia
 lia sint, sive quasi patrimonialia, quae
 Clericis ab amicis & cognatis obven-
 quaque sua industria & labore acqui-
 rint; vel ex bonis Ecclesiae; vel ex
 intuitu Ecclesiae acquisitis.

*de quo
 passim h.t.*

De Testamentis.

TIT. XXVI.

Sequitur modo despiciendum, ad quod
 tenus de peculio suo Clerici testam-
 to vel alia ultima voluntate dispo-
 valeant.

1. *Quid est Testamentum?*

l.i. D. Qui testam. fac. poss. **E**st voluntatis nostrae iusta sententia
 de eo, quod quis post mortem fieri
 fieri velit. *Iusta*, id est perfecta & con-
 bus suis numeris absoluta: vel iusta
 tur sententia, id est, solemnis, adhibita
 omnibus ad testamentorum ordinatio-
 requisitis.

1. In quibus ergo consistit perfectio illa ac solennitas testamenti?

In his duobus : scilicet septem testium adhibitione, coram quibus, rogatis & vocatis ad hunc actum, fiat testamentum uno & eodem tempore, unoquoque contextu, quique testamento nomina sua subscribant, & subsignent, item in hæredis institutione, hoc est, ut nominetur aliquis, qui in universum jus defuncti sit successurus.

3. Quid hic circa testium numerum jus Pontificium novi juris statuit?

Jure isto necesse non est, ut septem testes adhibeantur, sed sufficit testamentum esse factum coram duobus vel tribus testibus & Parocho : non tantum, si fiat principaliter ad pias causas, sed & si principaliter non fiat ad pias causas, ut cum aliquis laicus hæres instituitur, maxime in Provinciis Ecclesiæ Romanæ, etiam quoad temporalem jurisdictionem subjectis, vel ubi moribus hoc genus testamenti receptum est.

4. An & circa hæredis institutionem mutatio aliqua hoc jure facta est?

Id quidem aliqui putant, sc. jure Pontificio non requiri, ut pater filium, quem

in potestate habet, hæredem instituit vel exhæredet nominatim, sed valere testamentum, in quo præteritus fuerat relicta illi legitima portione, idque quo titulo, vel donationis vel legati. *arg. c. Raynaldus 18. eod. instit. De exhæred. lib. 5. Nov. 115. §. aliud.* verius etiam hoc jure filios esse hæredes instituendos, & legitimam portionem jure institutionis relinquendam; quia ita fit jure civili, neque usquam jure præscripto contra statutum.

5. *Filius gravatus fideicommissis, an legitimam suam portionem etiam quartam detrahatur Trebellianicam?*

e. 16. §. 18. b. 1. Vide Valen. hic §. 3. De hoc extat decisio Pontificis, tenens, detrahi utramque quartam legitimam, ut debitum naturale, & in lege Trebellianicam, debitam pro præmio annuatis. Qua ratione etiam jure civili legitimam, detrahi quartam Trebellianicam posse, communius obtinuit.

e. 1. 4. 9. §. 12. b. t. Na. var. de Red. Eccl. §. 1. n. 59. d. c. 1. c. 27. 9. §. 12. b. 1. 6. *Qui testamentum facere possunt, Clerici?* Testamentum facere possunt omnes non prohibentur. Clerici vero recte testantur de bonis suis patrimonialibus & Patrimonialibus. Item de bonis, que industria ac personali opera acquiruntur.

quæque parcius vivendo ex proventibus sui beneficii congrue sustentationi subtraxerint.

6. *An de bonis intuitu Ecclesiæ, cui servantur, acquisitis, veluti de fructibus suorum beneficiorum?*

De his Clerici jure Canonum testamentum facere non possunt, siue sint mobilia, siue immobilia. Quia bona intuitu Ecclesiæ acquisita Clericis, post eorum mortem ipso jure redeunt ad Ecclesiam in ejusdem Ecclesiæ dominio mansurura. Ut ne quidem ad piam causam Clerici de his fructibus testari valeant: quamvis de iisdem donare inter vivos pauperibus & convertere in pios usus possint, quantum voluerint.

8. *An probanda consuetudo, qua hodie passim receptum videmus, ut Clerici de fructibus beneficiorum suorum libere testentur etiam ad usus profanos?*

Valere dicendum est: quia prohibitio hæc non est juris divini, neque naturalis, nec gentium, sed est juris mere positivi; ut contrario jure positivo & contraria consuetudine generali tolli possit.

9. *Quæ dicitur Canonica portio, quæ detrahatur de legatis?*

P 3

Est

Est portio illa, id, est quarta pars, *c. officii 14.* Episcopus sibi detrahit de legatis, *pra-*
cum c. causa relicta Ecclesiae, in sua dioecesi
seq. & ibi Quae tamen portio non deducitur ex le-
gl. b. t. c. tis relicta Ecclesiae pro ornamentis cen-
ult. eod. fabrica, luminaribus &c. quia favor di-
d. c. ult. cultus hoc postulat: modo tamen
 fiat in fraudem Episcopi, ne Episcopus
 nonicam suam portionem decerpatur.

10. *Executio testamenti a quibus & in*
quod tempus facienda?

Facienda ab executoribus, iisque
 haeredibus ipsis, vel per testatorem
 vel per iudicem aut magistratum
 tutis, idque intra tempus a testato-
 nitum, numerandum a die adita haereditatis;
c. 3. b. t. vel nullo tempore definito, intra
 spatium, quo elapso jus exequendi devol-
 vitur ad Episcopum.

De Successionibus ab intestato.

TIT. XXVII.

Quemadmodum Clerici haeredem ex
 stamento habere possunt in bonis
 patrimonialibus, & aliis intuitu Ec-
 clisae non acquisitis: ita & ab intestato
 eadem bona accipiunt consanguineis
 &

& si non extent consanguinei, tunc Ecclesia, cui serviebant, ea capit.

1. Quinam igitur succedunt Clericis ab intestato?

IN bonis quidem patrimonialibus & quasi patrimonialibus succedunt, qui Clericis sanguine juncti sunt, idque eo ordine, quem jus civile novissime induxit, descendendum, ascendentium, & a latere venientium. In quo ordine succedendi jus Canonium nihil immutavit: succeduntque post fratres & sorores, fratrumve & sororum liberos, reliqui cognati & agnati usque ad decimum gradum.

Nov. 118.
d. Nov. 118.
& can.
XII. qu. 5.

2. Quid si defuncto Clerico nulli sint cognati vel agnati usque ad eum gradum?

Tunc clerico ab intestato succedit Ecclesia; vel alteri, cui servierit, omniaque ejus bona intuitu personæ acquisita perpetuo addicuntur.

c. r. b. r. &
d. can. fin.

3. Qui succedunt in bonis intuitu Ecclesie acquisitis?

In his quoque succedit Ecclesia, secundum Canones, exclusis omnibus etiam sanguine conjunctissimis. Nomine autem

autem Ecclesiæ non Episcopus, vel
 cessor Clerici morientis, ubi est col
 gium Clericorum, sed communis cong
 gatio intelligitur. Servus Presbyter
 ctus si decedat, relictis bonis, ejus pr
 lium dividi jubetur in quatuor part
 quarum una Episcopo, altera Ecclesi
 tertia pauperibus, quarta parentibus
 signetur. Hodie loci cujusque con
 tudo circa hæc attendi solet, ac ple
 que in locis succedunt Clericis in
 ris consanguinei hæredes, nisi sint bo
 sub nomine & ad opus Ecclesiæ comp
 rata.

c. Relatum
12. sup. De
testam.
c. 2. b. t.
Syp. in sua
Anal. lib.
3. cit. De
testam.
n. 1.

De Sepulturis.

TIT. XXVIII.

Præter bona intuitu Ecclesiæ quæsitæ,
 & aliæ res Clericorum externæ, quæ
 intuitu quidem Ecclesiæ accipiuntur,
 non tamen ab Ecclesia, sed a laicis
 tione ministerii Ecclesiastici, ut in
 sepultura.

1. *Ius hoc sepulturae cui Ecclesia debetur
 est?*

Regulariter Ecclesiæ debetur pro
 ciali, in qua quis recipere conf
 Sacramenta, & audire divina; in cap

vel eius cœmiterio, vel si quis sepulcrum
majorum habeat, nec aliam elegerit se- c. 1. b. t.
pulturam, in eo sepeliri debet.

2. *Estne cuiilibet libera sepultura
electio?*

Omnino : sive sit vir, sive mulier nu- c. 7. in pr.
pta, quia in electione sepulturæ uxori b. t.
soluta est lege viri. Alias si sepulturam
non elegerit, sepelienda in sepulcro ma-
riti, ut quos conjunxit unum conju-
gium, & quorum mens una semper fuit, se-
pultura non separet. Si plures habuerit can. 2. & 3.
maritos, nec sepulturam elegerit, cui XIII. q. 2.
ultima, cujus domicilium retinet & hono- c. 3. in fine
rem, est tumulanda. Filio impuberi sepul- eod. in 6. c.
turam, quo voluerit loco, eligere potest pa- 7. in fine b.
ter, si id consuetudo habeat. t. & c. per
eod. in 6.

3. *Portio Canonica parœcialis quæ, & quan-
do debita?*

Debetur illa ex bonis, quæ defunctus
ei loco vel Ecclesiæ reliquit, ubi sepultu-
ram elegit. Et est hæc portio alibi tertia
pars bonorum, alibi dimidia, alibi minor,
pro loci cujusque consuetudine. Ubi au- c. 1. 2. 9. &
tem talis consuetudo non est, ibi jure com- 10. b. t. c.
muni est quarta pars, quam & quartam fu- D. & d.
neralium vocant. c. 10.

P 5

4. *Quid*

4. *Quibus recte denegatur sepultura Ecclesiastica?*

can. Sane Judæis, Paganis, Hæreticis, eorum
XXIV. q. que fautoribus & receptatoribus, ca-
z. c. 13. §. risque excommunicatis in excommuni-
credentes tione mortuis. Imo talis sepultus in loco
inf. De ba- cro, si internosci possit, effodi jubetur
ret. & c. 2. extra locum sacrum projici. Denegatur
cod. in 6. c. Ecclesiastica sepultura usurariis publicis
12. h. t. vide si pcenituerint, & caverint de restituendo
vallen. hic cæterisque omnibus, quos in gravibus
§. 7. peccatis impcœnitentes decessisse conste-
 rit.

De Parœciis & alienis Parœciis

TIT. XXIX.

1. *Quid nominis Parœcia sive Parochia?*

Parœcia Græca vox est a *παροικία*
 est, *cohabitare*, vel *juxta habitare*
 ut Parœcia idem sit quod *cohabitatio*
 vel *vicinia*, aut quasi habitatio ejusdem
 viciniae: item *viciniorum*, qui in
 aliquod commune templum accollunt,
 Sacramenta percipiunt, conventus; Quod
 vis nomen Parœciæ hic non tantum
 pro quolibet viciniae conventu, sed
can. Bona uni Parocho subjectus est, accipitur
XII. qu. 2. sed etiam pro integra dicecesi, Parœcia
 a Græ-

1. Græco *παρέχειν*, quod *præbere* significat, nomen habet: quia Parochi suis parochianis Sacramenta exhibere & præbere tenentur.

2. *Quis igitur dicendus Parœcianus vel Parochianus alicujus Ecclesiæ?*

Qui intra Parochiæ limites habitat, animo ibidem manendi, ita ut si vere translatus, non juris fictione, sive audierit ibi divina, sive non.

can. 1. dist. 28. § c. 3. De sepult. in 6.

3. *Quæ Ecclesia Parochialis seu Parœcialis?*

Quæ Populum habet certis finibus & limitibus distinctum, cum potestate fori poenitentialis, id est, ligandi & solvendi, subditis Sacramenta administrandi, idque ex necessitate oneris Ecclesiæ imposita. *Vide dicta Di. sup. tit. De curata*, nomine *Curae proprie præb. & stricte accepto*, pro potestate ligandi & solvendi in foro, ut dixi, poenitentiali. Item Plebanalis, Baptismalis & Ecclesia matrix.

4. *Quam vocas Ecclesiam matricem?*

Large sumto hoc vocabulo, per Ecclesiam matricem intelligitur Ecclesia parochialis, in qua parochiani recipiunt Sacramenta, & quæ alias Ecclesias minores

res vel Capellas sub se habet, in lib
dium, proque subditorum ac parochia
rum vicinorum commoditate, ut ibi

c. Venerabilis 22. de commodius sacra audiant, & non tenetur
semper ex loco distantiori venire
V. S. Abbas in c. matricem Ecclesiam. Proprie vero
stricte nomine Ecclesie matricis signi-
Ex parte 12. De catur Cathedralis seu Episcopalis, in
Episcopus cum suo Collegio seu Capitu-
rescr. Landt. de cathedram seu sedem suam habet: quod
Episcopo cura incumbit animarum
vet. Cleric. mon. 2. totam suam dioecesim adeoque magis, quam
ipsi Parocho.

6. 37.

5. *An & Ecclesia Collegiata dicenda
ret hoc nomine?*

Hæc quoque plerumque jura habet Ec-
clesiæ Parochialis: jusque Parochiani-
vi (ut loquuntur) sæpius penes Collegi-
principalis Ecclesiæ manet, cujus membra
& vicarii sunt ipsi Parochi.

6. *Quæ dicitur Ecclesia Collegiata seu Co-
gialis: & quæ numerata & non nu-
merata?*

*Gonz. ad R. 8. Can-
cel. gl. 9. §. 3. in pr.* Constituitur illa ex collegio Cano-
corum, id est, hominum Ecclesiasticorum
instar Regularium, certis statutis
nonibus seu regulis viventium; ipsius
numero plerumque certo, quandoque

etiam incerto. Illam vocant Ecclesiam numeratam, hanc non numeratam, vel alias receptivam, in qua secundum fructuum excrecentiam Canonici aut alii beneficiati crescent vel decrescunt.

7. *Quid hic interest, Ecclesia numerata vel non numerata?*

Quod Canonicatus, seu beneficia in Ecclesia non numerata, nunquam dici possunt vacare. Sed quemadmodum cum electis & adsumptis in Canonicum Ecclesie non numeratae jus quoddam nascitur, ita & iisdem decedentibus, mox desinit & expirat jus illud, supprimiturque & cessat tale beneficium. Unde neque devolutio ad superiorem, ex causa negligentiae intra semestre beneficio non providentis: neque etiam reservatio de beneficiis vacaturis hic locum habere potest. Quia alias dici deberet, quod talis reservatio posset facere Canonicum seu beneficiatum mortuum reviviscere; quod est contra naturam.

c. Dilect.

25. vers.

præterea

sup. de

præb.

Gl. in c.

fin. V. di-

stinctio De

cess. præb.

Gonz. d.

loco n. 10.

& seqq.

8. *Cur Parochias seu Dioceses suis limitibus distinctas esse oportuit?*

Ut evitetur hoc modo confusio jurisdictionem inter Episcopos & alios Presbyteros.

byteros, & ne alter alterius jurisdictionem invadat, veluti alienum Parochianum occupando vel iudicando &c. cum extra territorium jus dicere non liceat. Distinctio autem illa finium facta sub Evaristo, Pont. max. rique volunt. Alii sub Dionysio, Papa XIII. q. 1. etiam arbitrantur, vel potius restaurato finium antiquorum: addito precepto, *quis limites sibi præscriptos transgredatur.*

9. *Parochianorum finibus an præscribi poterit?*

Quamvis alias regulariter omni jure præscribi possit, adeo tamen favorable est jus singularum Parochiarum, ut earum finibus, & his, quæ finibus coherent, præscribi, modo constet de finium origine facta constitutione.

10. *Quod potissimum est munus Parochianorum?*

c. pen. b. t. Dominicis & festivis diebus suam Parochiam & ibidem remanere debent, ut ibidem prædicent, & ibidem nam audire. Adeo, ut si quis proprio contemto Parocho ad alienam parochiam se conferat, ut ibi Missam audiat, *Trid. sess. 24. c. 4.* ea repellendus sit. Nisi aliquis parochiam suam mutet, & alio domicilio transferat. Hodie vero sive per privilegium, sive per consuetudinem fertur, *Land. ubi legia, sive per consuetudinem fertur sub. c. 6. 8.*

entum est, ut non obligentur fideles, Mis-
sam audire in propria Parochia, neque con-
cionem proprii parochi.

(Peccata confiteri, & absolutionem petere,
nec non sacra Synaxi quis uti debet regulariter in
propria s. ea Parochia, cujus est parochianus:
nec hic, ordinario pastore relicto, ab alterius
Ecclesie & Diceceleso ministro ad sacram cœ-
nam admitti debet. Vid. Carpz. l. 2. *Jurispr.*
confessor. tit. 18. def. 290. 29. l.)

De Decimis, Primitiis & Oblatio-
nibus.

TIT. XXX.

Spectant quoque ad res, Clericorum exter-
nas, quas illis laici pendunt, intuitu mi-
nisterii Ecclesiastici, Decimæ Primitiæ,
Oblationes.

1. Decima quid?

Decimæ sunt decima vel quota pars
bonorum omnium, quoque modo
licite quæsiturum, ministeriis Ecclesiæ de-
bita & quotannis persolvenda. Dixi *quota*
pars; quia non semper decima pars solvi-
tur, sed interdum duodecima, vigesima,
vel alia, quamvis portio illa semper vocetur
& habeatur pro Decima.

2. Quo jure sunt debita?

Jure

Jure divino eas Clericis deberi, communis est Canonistarum sententia: turque hac ratione, quod omni jure bita fit sustentatio illis, qui sacris m-

c. 14. b. t. c. strant, quodque non ab hominibus,

25. eodem. ab ipso Domino decimæ dicantur in-

c. 31. eod. tutæ, & divina constitutione deberi.

l. 1. Var. que in signum universalis domini, quod-

c. 17. quodam titulo speciali Dominus sibi decimas reservaverit. Verum contra-

Theologorum opinio hodie magis com-

muniter recepta est, quam & Covarrubias,

bat, scil. quotam decimarum temporum,

legis Evangelicæ & a temporibus Apostolorum,

solus jure Ecclesiastico debitas fuisse & deberi: tum quia nullum in

Vide Val- re in lege Evangelica extet præceptum
len. hic S. etiam quia si decimæ juris essent
4. num. 4. consuetudine contraria tolli aut minui possent.

3. Quotuplices sunt?

c. 4. & 5. I. Decimarum alia sunt Prædialia
l. h. t. quæ debentur ex fructibus prædiorum arborum, pecorum, apum, columbarum, ex obventionibus molendinorum & similibus. Alia Personales, quæ solvuntur de rebus, quas quis sua industria & acquisitione, veluti ex negotiatione, militia, aliave professione.

bus alii addunt *Mixtas*, partim prædiales, partim personales, ut quæ ex fructibus pecorum aliorumve animalium, veluti quæ ex foetu, lana, lacte colligantur.

II. Decimæ vel sunt *Majores*, quæ percipiuntur ex frumento, siligine, avena, hordeo, & similibus; & hæ sunt uberior, plusque emolumenti adferunt & magis certæ sunt: vel *Minores* sive *Par-* c. 7. § 12. *ve*, quæ sunt minutiores, leviores & mino- h. t. c. § 28. eod. c. nis momenti, ut quæ percipiuntur ex fru- 33. eod. ctibus hortorum, agnellorum, porcello- rum, & similibus.

4. *Qua est differentia inter Decimas Prædiales & Personales?*

Quod prædiales solvendæ sunt integræ non deductis expensis, quæ fieri solent in prædia colenda, in quærendos & colligendos fructus, idque sine deductione censuum ac tributorum. Personales vero non nisi deductis expensis, quæ negotiationis *l. Mutias* causa sunt: quia in negotiatione nihil cen- 30. D. Pro setur acquisitum, nisi quod superest, dedu- socio. ctis expensis.

5. *Quibus debita sunt Decima?*

Personales Ecclesiæ debentur parochia- li, in qua quis Ecclesiastica percipit, vel per-

Q

c. 20. 29. & percipere debet Sacramenta. Prædialibus vero ei Ecclesiæ, in cujus ditione prædialia sita sunt. Nisi consuetudo alibi aliter prædict. qu. habeat, & decimæ prædiales personilibus habeantur. Cæteroque decimæ jure communi ita debentur Parochiæ sive Ecclesiæ parochiali, ut non Parocho sint debitæ & solvi debeant. Parocho quidem debentur immediate, cum ea mediante etiam alteri Cathedrali aut Collegiali Ecclesiæ deberi possint, quæ proinde licet Ecclesia sit principaliter decimas recipiens, non recipit eas absolute, sed in titulo quam Parochiæ.

6. *A quibus, aut qui ad eas solvenda debentur?*

Cap. 24. b. Regulariter omnes; nisi si qui se ab earum præstatione spectent esse exemptos. Etiam Pagani & Judæi, quia onus est ipsarum rerum, ad eas solvendas cuncte ex devenerint. Etiam Clerici si prædialia titulo patrimonii aut alia spirituali possideant, imo & Monachi prædialibus, quæ ipsi conducunt, non propriis manibus excolunt. Quod decimas attinet personales, earum obligatio plerisque locis abiit in defectum; ut earum, quas mixtas vocant, quin & prædiales alibi aut sublatæ & mutilatæ.

7. *Qui ergo & qualiter sunt exempti a prestatione decimarum?*

I. Alii privilegio summi Pont. qui si non tollere & omnino abolere universum jus decimarum, saltem quibusdam personis remittere potest, prout legitur *c. 8. cum 4. seq. b. t.* multos Religiosos a solvendis decimis exemptis. II. Alii consuetudine legitime introducta, ne scilicet vel Clerici ullas *c. 12. b. t.* solvant decimas, vel laici non solvant *Nav. in. Manuali* personales, prout hodie ex consuetudine passim fere invaluit; vel ne minutæ *c. 21. n. 31.* decimæ solvantur, veluti olerum, fabarum & similibus. III. Alii præscriptio-*schol.* ne temporis vel memoriam hominis excedentis, si sine titulo, vel XL. annorum cum titulo: quia non minori tempore *c. 4. 6. 58.* contra Ecclesiam currit præscriptio. De *sup. de* nique alii Compositione seu Transactio-*præscript.* ne, eaque perpetua & cum consensu Episcopi facta: vel Remissione ejus, cui *Hostien. in* debentur decimæ, ad tempus, non in *Summa b.* perpetuum; quia alias superet alienatio. *i. Papon. l. nem.* IV. Modus quoque solvendi decimas, sive quantitas decimarum præscribi *l. t. 12. art. 3. Canis. in* potest, puta, ut quinta, septima, vicesima *Summa l.* præsterur, dummodo conformis solutio *2. t. 25. §.* fuerit, id est, eadem ratione & in eadem *penultim.* quantitate semper facta.

Q 2

8. An

8. *An & laicis acquiri potest jus percipiendarum decimarum?*

c. 17. & c. 31. h. r. c. Cau- sam 7. sup. De praeser. Nullo modo, sive ex donatione, remissione, aut praescriptione: quia decimae Sacerdotibus solvuntur pro ministerio Ecclesiastico: estque decimarum spirituale; quod in laicis non cadit. Exceptis decimis, in quibus nominatim a summo Pont. in concessione est, non etiam a Principe aliquo vel Imperatore; & decimis, quae olim ante concilium Lateranense laicis de Ecclesia beneficiis in feudum, sive in beneficium concessae fuerunt, quae ideo vocantur *Decimae antiquae*. Cujusmodi sunt in Gallia & hoc Belgio multae, quae hoc modo in proprietatemque laicorum transferuntur.

9. *Quae dicuntur Decimae novales?*

c. 1. & 2. de V. S. Gl. in c. 4. V. pa- scuis h. r. Quae debentur ex agro de novo ad culturam redacto, de quo non extat memoria quod aliquando cultus fuerit, & qui ad culturam vel modicum, vel nullum fructum adferebat.

10. *Quibus debita sunt referenda Decimae?*

De jure communi debentur Ecclesiae Paroeciali, in cujus finibus exsurgunt.

quidem pro modo limitum, si novalis
ager inter duas confines Parochias ad cul-
turam redactus fuerit, exclusis omnibus *c. 13 & 1. 29.*
aliis, quibus alias in eadem Parochia *ex cum seq. b.*
privilegio vel præscriptione decimæ pendi *t. c. 7. in f.*
solent. Idque propter strictam privile- *De privil.*
gii interpretationem, quæ ultra tenorem *Papon. l. 1.*
privilegii porrigi non debet: & quia in *tit. 12. art.*
decimis novalium nulla possessio requisita *7. Cha-*
ad præscriptionem dari potest. Hodie ta- *rond. 1.*
men ex consuetudine plerumque locorum *Resp. c. 27.*
aliud receptum videmus. *& 28.*

ii. *Quæ dicitur portio canonica decima-
rum sive Congrua por-
tio?*

Est portio, decimis potissimum *su. c. Extir-*
mi solita, quæ debetur Parochis, vel eo- *panda 30.*
rum Vicariis, si forte dignitati vel præ- *sup. de*
bendæ Ecclesia Paræcialis fuerit annexa, *præb.*
ad congruam & decentem vitæ sustentatio-
nem necessaria.

ii. *Quid hic venit sub Congrua sustenta-
tione?*

Quicquid Clericus potest sibi, supel-
lectili, famulatio, recreationi, hospita-
litate, donationibus &c. juxta regulam
rectæ rationis impendere: idque pro mo-
do & facultate decimarum, pro labore
Q3 & one-

& onere beneficii seu officii, quod possidet & administrat, pro qualitate Prebendarii parochialis vel Vicarii perpetui, iudici liberum videatur statuere de huiusmodi portione sufficiente presbyteris assignanda.

13. *Quid dicuntur Primitia?*

Sunt primi fructus agrorum & arborum, vel sunt oblationes primorum fructuum, Deo, ut bonorum omnium merito, vel ejus Ecclesiae, debitorum usum ministrorum Ecclesiae, cujusmodi oblationes olim ter in anno exhiberi solebant, puta in Paschate frumenti novi; in Ascensione Pentecoste panis novi, & mense Septembri vini novi.

14. *Quae est quantitas Primitiarum?*

Ea olim definita non erat: sed magis ex voluntate & devotione pendebat oblationem, quam juris Pontificii ad necessitatem. Postea in consuetudine & necessitatem hæc res abiit, modusque certus præscriptus: nempe quod spectat ad animalia, e centum vitulis unus, & de reliquis: de cæteris fructibus, uti vini, frumento, non minor quam sexagesima pars. Parocho autem amplius quam quartam partem ex illis licet. Alibi aliter ex usu & consuetudine.

d. c. i. Sib.

D. Vid.

Boer. dec.

236. n. 2.

Papon. d.

loco art. i.

ne major minorve quantitas præstari so-
let.

15. *Quæ dicuntur Oblationes ?*

Quæcunque de propriis & licitis rebus
ad Altare DEO & Ecclesiæ a fidelibus pro
peccatis offeruntur. Numerantur autem
Oblationes (ut & Decimæ ac Primitiæ in
solis Ecclesiarum bonis, ceduntque vel Pa-
rocho, si fiant in Ecclesia parochiali; aut
aliis Sacerdotibus, qui pro populo orare te-
nentur : non etiam Laicis. Quin imo & qui *d. c. 17.*
eas de factò accipit, & qui tradit laico, ra-
ptor & sacrilegus judicatur, inquit Pont.

(Oblatione Ecclesiæ facta non impetratur re-
missio peccatorum.)

De Regularibus & transeuntibus ad
Religionem.

TIT. XXXI.

Hactenus vidimus de Clericis, eorum mo-
ribus & rebus externis, quæ sunt Cleri-
corum propriæ : sequitur deinceps de
Regularibus, qui scil. certæ regulæ &
Religioni adstricti sunt, eorumque mo-
ribus & bonis externis.

1. *Qui dicuntur Regulares ?*

Regulares hic vocantur, qui voto pau-
pertatis, obedientiæ, castitatis ob-
stricti

Q4

fricti se Imperio alicujus Prælati, *in fine* certa & probata vitæ regula, subjecerunt. *in f. de sta-* Ubi nota hæc tria, Paupertatem, Co-
tu Mo- dientiam & Castitatem esse de substantia
nach. ipsius Religionis. Regularium autem
 nomine veniunt hoc loco Monachi, Ab-
 bates, Canonici regulares, & reliqui Re-
 ligiosi.

2. *Qualiter quis fit Regularis sive Re-*
ligiosus?

Vel per emissionem professionis, vel per
 trium votorum monasticorum; vel per
 tum devota oblatione, veluti si pater
c. II. h. t. mater filium filiamve impuberem monasterio
 alicui obtulerit, & filius filiamve
 XIV. vel XV. annis professionem a
 factam ratam habuerit.

3. *Quotuplex est Professio?*

Duplex, Expressa & Tacita. Expressa
 fieri dicitur, quando quis nominatim
 solenni promissione se alicui probare Re-
 ligioni devoret, in præsentia & manibus
 Abbatis, vel alterius Superioris, præ-
 sentibus & aliis ejusdem monasterii Frat-
 ribus. Tacite, quando non verbis, sed
 indicio mentem suam Religionis a
 cite susceptæ explicat, veluti si habet
 novitiis & professis communem per-

nom gestet, vel habitum professorum di- c. 8. & c.
unctum per triduum. 22. h. t.

4. *Estne ad Professionem necessarius annus probationis?*

Datur quidem annus ille utriusque causa, & ingredientis & ipsius monasterii, ut hoc illius mores, hujus vero austeritates ingrediens experiri valeat. Si tamen pubes, id est, non minor XIV. an- cap. 23. h. t.
nis intra annum probationis professus fuerit, etiam tacite, valet professio, nec potest amplius resilire: quia annus proba- l. pen. C. d.
tionis datur in favorem profitentium; cui pact. c. 26.
uterque, & qui professionem emittit, & qui circa fin.
recipit, renunciare videtur: quia multa fieri h. t.
prohibentur, quæ si facta fuerint, suam obtinent firmitatem.

5. *Quid circa hoc statuit & innovavit Conc. Tridentinum?*

Nimirum, abrogando jus vetus, ut in c. Ad Apo-
quacunque Religione, tam virorum- stolicam.
quam mulierum, Professio non fiat ante 16. h. t.
decimum sextum annum expletum, & ne qui minori tempore, quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur; & ut professio antea facta sit nulla, nullamque inducat obligationem

Q

ad

ad alicujus Regulæ, vel Religionis, vel
Sess. 25. c. Ordinis observationem, aut ad alios quos
15. de Reg. cunque effectus.

*6. Professus unam Religionem an liceat
 transire ad aliam?*

c. 10. b. 1. Permittitur transire quidem, sed in
 strictiorem; idque non nisi prius per
c. Licet 18. facultate a suo Prælato vel Superiore, vel
eod. m. votum obedientiæ contemnere videatur.
 Qui si facultatem neget transeundi, pro
 terit nihilominus ad aliam Religionem
 migrare.

(Hujusmodi professiones, ut & parentum
 votiones ad vitam monasticam merito nobis
 probantur.)

De conversione Conjugatorum

TIT. XXXII.

De Conjugatorum ingressu & professione
 dubitari poterat, ex quo Religio votum
 contineat castitatis, quod usui matrimonii
 repugnat.

*1. Licetne igitur Conjugatis ingredi
 Religionem?*

Licet, modo hoc faciant mutuo
 consensu: ita tamen, ut marito
 consentiente, etiam uxor religionem aliquam
 profiteatur, vel saltem castitatem pro
 tatur, si non sit suspecta de incontinentia.

c. 4. & c.
18. b. 1.

veluti si fit senex ac sterilis. Qui vero invita vel ignorante uxore, Religionem c. 3. h. t. proficitur, ea repetente cogitur ad uxorem redire.

(Voto monastico matrimoniale potentius est, & juxta legem divinam inseparabile: adeoque matrimonium per ingressum in Religionem solvi nequit.)

2. Quid si uxor interim moriatur, an tunc maritus recte aliam ducet?

Nequaquam; quia semel vovit castitatem: quamvis non sit cogendus ad idem monasterium reverti, cum professio illi Regulæ facta, non fuerit legitima. At d. c. 3. & c. tamen consultius fecerit, & bene saluti con- 12. eodem. solet, si mortua uxore, ad idem monasterium redeat.

3. Quid interest inter non conjugatum, qui sponsalia cum aliqua etiam de presenti contraxerit, & conjugatum?

Quod non conjugatus, contractis licet sponsalibus, etiam de presenti, possit, invita quoque sponsa, & contra sponsa, invito sponso, Religionem ingredi: quia tales per consummationem matrimonii nondum sunt una caro effecti, & pro- c. 2. h. t. 1. preterea potest unus ad Deum transire, & alter in seculo remanere. At conjugati, mutuo & libero consensu Religionem ali-

aliquam professi, adeo tenentur eam lo
 e. 4. Ex vare, ut licet quis nunquam monasterium
 parte eod. intraverit, altero eorum mortuo, et
 alia contractum matrimonium sit nullum
 ipso jure.

De Conversione Infidelium.

TIT. XXXIII.

1. *Qui hic veniunt nomine Infidelium?*

OMnes, qui Christiani non sunt, et
 fidem Christianam unquam susceperunt,
 runt, quales sunt Pagani, Judaei, Saraceni:
 quos tamen aliquando ad fidem converti
 contingit.

2. *Infidelis conversus ad fidem potest contrahere matrimonium cum infideli?*

Potest; nisi, cum adhuc infidelis, in
 mortem alicujus Christiani per invidiam
 uxoris ejus malitiose fuerit machinatus,
 tunc enim licet conversus studio ejusdem
 illam in uxorem habere non potest.
 cap. 1. b. 1. cus, si absque machinatione in bello
 maritum ejus occiderit.

3. *Altero conjugum infidelium ad fidem converso, cui proles communis assignanda debet?*

Ei, qui conversus est, idque in favorem
fidei Christianæ, ne a converso inducatur *cap. 2. b. t.*
in infidelitatis errorem.

De Voto & voti redemptione.

TIT. XXXIV.

Monachum non facit habitus Regularium,
sed professio, votum scilicet Obedientiæ,
Castitatis & Paupertatis.

1. Quid est votum?

Est alicujus boni operis cum delibera-
tione facta DEO promissio. *Cum*
deliberatione, inquam: scilicet ut vo-
vens & plene advertat id, quod agitur;
& quod deliberaverit, proponat in animo
se facturum: quodque in animo pro-
posuerit, etiam promittat se facturum.
Hæc enim tria sunt necessaria, ut quis ex
voto obligetur.

(Insper requiritur, ut votum ex libera ani-
mi voluntate concipiatur super rebus vel actio-
nibus honestis ac in nostra potestate sitis, & quas
Deo placere sive gratas & acceptas esse scimus,
ut sc. eo magis excitetur devotio, & animus gra-
tus erga Deum intentius declaretur.)

Removenda vero est falsa opinio & præpos-
tera fiducia; ne quis putet, se hujusmodi operibus
promereri remissionem peccatorum & vitam æter-
nam, cum gratia atque salus solum per fidem in
Christum impetretur.)

2. Quo-

2. *Quotuplex est Votum?*

Voti divisio multiplex est, scilicet *Solemne & Simplex*, in *Expressum & Tacitum*; in *Personale, Reale & Mixtum*; *Perpetuum & Temporale*.

3. *Quid est votum solemne & simplex?*

Votum *Solemne* est, quod fit publice & solemniter: adhibita exteriori solemnitate, qua votum executioni mandari solet, veluti per susceptionem vestimentis sacri, per Professionem expressam & tacitam. Nam votum solemne tam potest fieri tacite quam expresse; sicut *Simplex*, quod fit, nulla extrinseca adhibita solemnitate, sola animi deliberatione; veluti si quis animo deliberat, cum aliam solemnitatem, propositum virginitalis adsumat, & neque monasterium ingrediatur, nec habitum Religionis accipiat, nec post tempus probationis solemnem professione se obliget.

c. un. b. t. c. 9. & c. 13. sup. De regular.

c. 3. 4. & 5. inf. qui Cler. vel voventes & c.

4. *Quid Votum Personale, Reale, Mixtum?*

Personale est, quo promittitur, quod personam solam attingit, quale est votum peregrinationis. *Reale*, quo res qua externa promittitur. *Mixtum*, quod utrumque veluti peregrinatio cum oblatio

done; vel cum forti manu, hoc est, ad Ter- c. Licet. 6.
ram sanctam armis liberandam. h. t.

5. Quid est effectus Voti?

Ut fides semel Deo data seruetur. Nam
licet ab initio liberum sit vovere, nec quis
cogi possit, ut voveat, tamen semel emis-
sum votum omnino solvendum est: tene-
turque quilibet servare fidem, Deo datam,
cum ne quidem homini datam semel fidem Lib. 2. de
frangere liceat. Et apud Ciceronem lex est: LL.

Vota sancte reddenda.

6. An ergo redimi votum non potest, vel in
aliud commutari?

Potest, auctoritate Superioris, & sva-
dente justa aliqua ratione, idque inspecta
qualitate personæ, & causa commutatio- cap. 1. h. t.
nis; veluti si videat superior aliam caus-
sam, in quam votum commutatur, Deo
fore gratiorem, quam quod voto est pro-
missum. Ideoque votum peregrinatio- c. 4. h. tit.
nis, vel aliud quodlibet, potest mutari in
votum Religionis. Votum tamen trans-
marinum, peregrinationis & devotionis
ergo, vel etiam in Terræ sanctæ subsidium,
redimi alia pia causa non potest, nisi au- c. 7. & c. 9.
thoritate S. Pont. vel cui hoc speciatim Pon- h. ult. &
tifex mandaverit. pen. eod.

(Votum relaxandi potestas non competit
Pontifici.)

De

De Statu Monachorum & Canon
corum Regularium.

TIT. XXXV.

Agitur hic de statu, conditione, vici
moribus Monachorum & Canon
rum Regularium, nomine Statu
cialiter & stricte accepto pro condi
ne vitæ immobili, qua religiosi sum
terioribus, & Regulæ, quam prius
sunt, obstringuntur.

1. *Quid statui Monachorum & Canon
rum Regularium potissimum con
venit?*

Illud imprimis, ut Regulam, quam
fessi sunt, diligenter observent, & pre
cipue caveant contra tria illa, quæ
runt, ad substantiam Religionis neces
ta, Obedientiam, Castitatem & Paup
tatem: ne quis quid proprii quoquo
do possideat, alias ejiciendus e mona
rio, & mortuus privandus sepultura,
sepultus in loco sacro de ipsa pro
dignus Ecclesia.

cap. 6. h. t.

*cap. 24. &
d. c. eod.*

(Votum castitatis five "continentiæ" per
nec divino convenit mandato, nec a quo
servari potest, (*add. Carpzov. Jurispr.
fistor. l. 2. def. 272.*) Similiter nec votum pa
tatis admittendum: cum mandato Dei hand

quod. Non enim demonstrari potest ex Sacra
Scriptura, quod propria bona deserenda sint alia
ex causa, quam ex necessitate tempore persecu-
tionis: statu itaque Monachorum & monialium,
nisi se habet apud Pontificios, non venit appro-
bandus. Vid. Confess. Augustan. art. 27. de
Stat. Monachor. ibique Commentatores Georg.
Mylius, Controv. 6. Alb. Grauerus, in pral. Joh.
Gerhard. Confess. Catholic. lib. 2. part. 2. artic.
7. cap. 1. & seq. Marc. Anton. de Domin. de re-
pub. ecclesiast. lib. 2. cap. 12. Georg. Cassand.
Consult. de artic. religion. inter Cathol. & Prot.
Controv. artic. 25. ibique Hugo Grotius in an-
notat.)

2. Non licebit ergo Monacho habere pecu-
lium aliquod?

Nulla modo; nisi permittente Abba-
te; pro injuncta ei rerum administratio-
ne, non etiam proprietate tenus, quia
ita se spoliavit per solemne votum pau-
d. c. 2. b. 1. pertatis.

3. In quo, quod ad statum attinet, differunt
Monachi a Canonicis regularibus?

Can. pla-
cuit. XVI.

Quod Monachi sint, qui solitariam
proficentur vitam, a populo omnino se
motam, secundum etymologiam no-
minis. Monachus enim Græce, dicitur
Latine singularis: Canonici vero Re-
gulares non solitariam proficentur vi-
tam, sed Regulæ inserviunt laxiori. Id-
que Ecclesiis parœcialibus præfici pos-
sunt; vid. Conc.

R

Trid. sess. sunt; Monachi non item, nisi in necessitate
14. c. 11. c. 2. te, ex permissione Prælati.

h. t. n. 6.

*Clem. 1. 4. In quibus præterea consistit status
eod. c. 6. larium?*

vers. in re- Ut non vagentur, sed in Monasterio
h. suis maneant; ad quod tamen an

t. & ibid. obligantur Moniales quam Monachi

Abbas in non habitent soli, sed in Convencum
c. ad no- cum Fratribus. Ut in vestibus

stram sup. modum & honestatem: in victu
de appell. neant ab esu carniū, nisi a tanto

pore, de cuius initio non sit memoria

fuerit receptus usus vescendi carniū

Monasterio aliquo, aut alias iusta loca

subsit usum illum permittens. Deo & divi

ut non solum observent regulam, per Episcopos

sunt professi, verum etiam statuta ubi sunt

nis, quæ postea adjecta fuerint, agroti

Dd. in c. mationemque, licet ea fiat per solam

sua pro eo bationem seu Prælatum, idque vi voti

sup. de re- entia per eos præstiti.

gularibus. (Abstinencia ab esu carniū, quæ a

ehis hic exigitur, Sacra Scriptura non est

sentanea. Vid. *Epistol. ad Coloss. 2. 16.*

Confess. art. 16. ibique Comment. Mylius

verus.)

De Religiosis domibus, ut Episcopi
sint subjecta.

TIT. XXXVI.

Hoc Titulo & ſequenti agitur de rebus Monachorum & aliorum Religioſorum externis, id eſt, de domibus & monaſteriis, de Xenodochiis, & aliis ſimilibus locis.

1. Quid igitur intelligis per Domum Religioſam?

Intelligitur proprie eo nomine locus conſecratus aut dedicatus, auctoritate Episcopi, vel ejus, qui in hoc habet auctoritatem Episcopalem. Vel latius accipiendo Religioſam domum, ſignificat ea locum omnem deſtinatum religioni & divino cultui aut piæ cauſæ, etiamſi per Episcopum dedicatus non ſit; ut loca ubi ſuſcipiuntur peregrini, ubi curantur egroti, ſenes vel infantes.

c. 4. Et ibi Abbas h.t.

can. quida

XVIII.

queſt. 2.

Hoſtiens.

hic in

Summa.

2. Cui ſubjecta ſunt ejuſmodi domus ſeu Monaſteria Religioſorum?

Episcopo loci, in quo ſita ſunt Monaſteria, ut & regulariter omnia pia loca & Xenodochia ſeu Hospitalia Episcopo ſubiſunt. Ideoque Monaſterium juſta Episcopalia illi Episcopo debet, in cuius diocæſi ſitum eſt: niſi ea Episcopus tranſmiſerit, vel niſi monaſterium probet eſſe exemptum.

c. 1. 7. Et 8.

h. t. c. 3. 4.

Et aliis h. r.

c. 6. h. t. c. 7.

Et eod. vid.

Conc. Trid.

ſeſſ. 22. c. 8.

9. Et ſeſſ. 25.

c. 8. de re.

R 2

3. Inter form.

3. *Interestne quoad hanc subjectionem Ecclesias seculares & Monasteria?*

Omnino: magis enim obligata Episcopo Ecclesie seculares quam Monasteria; quia seculares Ecclesie sub Episcopo secundum utramque legem

Late de hoc Abbas in c. Dilectus de off. Ord. dioecesanam, & jurisdictionis. Monasteria vero subsunt Episcopo tantum secundum legem jurisdictionis.

4. *Cui competit facultas visitandi Hospitia & alia pia loca?*

Facultatem eam Episcopis tribuit Concilium Tridentinum, nisi in fundatione aliter sit cautum, cui non derogatur. *Conc. Trident. Sess. 22. c. 19. Vallen. hic. §. 2.* Ut neque ademptum voluit laicis administrandi & visitandi, si hoc eis a legitime concessum sit.

De Capellis Monachorum, & aliorum Religiosorum.

TIT. XXXVII.

Ad res Religiosorum externas pertinent etiam Capellae & Prioratus, vel dependentes ab ipsis Monasteriis, vel a mibus principalibus Religiosorum.

1. Capella quid nominis & unde dicta?

Capellam quidam a Caprinis pellibus dictam volunt, fuisseque Ecclesiam *Gl. in can.* portabilem, seu *περιβαλλόμενον* de loco ad *Comcedi-* locum, eaque usum Constantinum *Ma-* mus de *gnum* tempore militiæ. Alii a Gallico *consecr.* *Chapelle*, quod tectum significat, quo olim *dist. 1.* Reges Francorum Oratoria sua campe- stria tegere solebant. Sunt & qui a Cap- pa S. Martini, quam iidem Francorum *Ita Pet.* Reges ob adiutorium victoriæ in præliis *Greg. de* solebant secum habere: eamque ferentes *ben. Eccles.* & custodientes, cum aliis Sanctorum re- *c. II. n. II.* liquis, dicti Capellani.

(Impium est, Cappæ S. Martini aliquod in præliis adiutorium adscribere. Addas de super- stitiosa, imo ad idololatriam spectante, venera- tione reliquiarum Martin. Chemnit. *ad Concll. Tridentin.* Joh. Gerhard. *p. m. tom. theol. cap. 1. de morte apb. 95. & seq.* Conf. Cassand. *de con- sultat. art. 21. tit. de veneratione reliquiarum.*)

2. Capella quid alias significat?

Oratorium DEO consecratum, vel in Ecclesia, vel extra Ecclesiam. Vel est Ecclesia minor seu filialis, existens per se & seorsim ab Ecclesia matrice seu ma- *Can. si* jori aut monasterio, in qua legitimum *quis 35. de* ordinariūque conventum parochianis *consecr.*

R 3

habe- *dist. 1.*

habere permittitur, diebus solemnibus
storum majorum exceptis.

3. *Que dicitur curata capella?*

Dicitur hæc Ecclesia Parochialis
etiam Capella ab Ecclesia parochiali
pendens jurisdictioni ac visitationi
chidiaconi, Archipresbyteri seu De
ut vocant, Christianitatis subjecta.

4. *Capellis Monachorum singulis quibus
quibus imponi debent?*

e. 2. sup. de Non singuli singulis, sed vel terni
statu mo- saltim bini, ne Monachus solus existat
nach. c. inter seculares homines spiritualium
ult. h. 1. stium conflictum expectet, & ut hæc,
quibuscum vitam possit ducere
rem. Non obstante rescripto
rem impetrato, si in eo non fiat
e. 3. h. 1. Concilii Lateranensis, quod alias habetur
tur obreptitium, vel subreptitium.

De Jure Patronatus.

TIT. XXXIIX.

Hinc incipit tertium hujus libri
brum, de rebus & Clericorum, &
gularium, & Laicorum communium
ut est jus patronatus.

1. Quid est Jus Patronatus?

Jus patronatus est jus quoddam Ecclesiasticum spirituali adnexum præsentandi Clericum seu ministrum Ecclesiæ ad beneficium vacans.

2. Quibus competit hoc jus, & quibus ex causis?

Competit illis, qui vel fundarunt, vel *Conc. Tr.* construxerunt, vel dotarunt Ecclesiam, *sess. 25. c. 9.* sive ipsimet, sive alii, a quibus causam *Fachin. 8.* habent: item præscriptione temporis *c. 25. c. 1. 5.* moriam hominum excedentis, & ex privilegio summi Pont. *c. 7. & c.* Competit autem vel Clericis, vel Ecclesiis ad monasteriis, *ult. de concess. præb.* vel etiam Laicis, imo & foeminis.

3. Quomodo Laicus est capax hujus juris utpote Ecclesiastici?

Datum hoc Laicis ex benignitate quadam Canonica, in vicem ejusdem remunerationis, ut hac ratione magis excitarentur ad fundandas & dotandas Ecclesias, cultumque religionis promovendum. Unde & patrono laico honor & primus locus debetur in Ecclesia & in progressu publico, eique, si ad inopiam redigi contingat, succurritur ab Ecclesia, quam fundavit.

R 4

4. Quo.

4. Quotuplex est jus Patronatus?

c. Nobis 21. Duplex, Ecclesiasticum & Laicum.
b. t. & can. ecclesiasticum dicitur, quod competit
 quicunq; ne Ecclesie, sive quis fundaverit Ec
XVI. q. 7. siam ex bonis Ecclesiasticis, sive jus
c. an. b. t. in lud originem habuerit ex patrimonio
6. vide late ci, & postea quovis modo fuerit trans
Garz. 2. de tum in Ecclesiam, aut adnexum digni
benef. p. 3. ti aut beneficio Ecclesiastico. *Laicis*
c. 1. n. 591. quod alicui laico sive Clerico competi
 ratione foundationis aut dotationis, ex do
 nis secularibus sive proprio patrimonio
 Addunt aliqui & *Mixtum*, partim ratione
 proprii patrimonii, partim ratione Eccle
 siae, alicui competens.

5. Quotuplex, & quae inter has species
differentia?

Triples, veluti imprimis Patronus Ec
 clesiasticus, beneficio, vel Ecclesia, cui
 est patronus, vacante, habet semestre, ut
 est, spacium sex mensium, intra quod
c. 5. in fine idoneum aliquem ministrum nominet,
& aliis h. & praesentet. Laicus vero tantum quatuor
t. & c. un. tuor mensium. II. Patronus Ecclesiasticus
eod. sticus praesentando aliquem idoneum, non
 potest postea intra idem tempus alium
c. 24. b. t. praesentare; ut hic locus sit regulae, quod
 prior est tempore, potior est & jure. Laicus

us vero, uno aliquo etiam idoneo præ-
 sentato, potest adhuc intra idem tempus *c. 5. & d. c.*
 quadrimestre præsentare alium tertium, *24. hoc tit.*
 & deinceps, accumulando posteriorem
 præsentationem priori. III. Legatus
 summi Pontificis Ecclesias & beneficia,
 quæ patronos habent Ecclesiasticos, con-
 ferre potest, absque consensu & præsen-
 tatione Ecclesiastici patroni; non etiam
 beneficia, quæ pertinent ad patronos lai-
 cos, qui non subsunt jurisdictione Lega- *c. 20. h. t.*
 ti, veluti patroni Ecclesiastici.

6. Patronus Ecclesiasticus an seipsum præ-
 sentare poterit?

Non potest, quantumcunque idoneus
 sit: quia nullus se ingerere debet Eccle- *c. 16. h. tit.*
 siasticis ministeriis, & quia nemo sibi ipsi
 donare quicquam potest; cum inter do- *c. ult. sup.*
 nantem & accipientem debeat esse distin- *de instit.*
 ctio personalis.

7. Quod si plures ejusdem Ecclesie vel bene-
 ficii sint patroni?

Tunc, si jus patronatus spectet ad eos,
 ut singulos, veluti si patronus, qui fun-
 davit, vel dotavit, plures reliquerit libe-
 ros, vel hæredes transibit jus illud in so-
 lum, & singuli separatim præsentare
 R 3 pote-

poterunt, aliis non vocatis vel requisitis,

quia jus patronatus jus est individuum
c. 2. §. ex quemadmodum & jure civili servum
his igitur sunt individua, quae idcirco ad hanc
D. de V. O. in solidum transeunt. Inter quos, si

c. 1. 2. §. 3. conveniat, & alii hunc, alii alium praesentent, interponet partes suas Episcopus
b. t. v. allen. hic §. 5. tollendi scandali causa.

num. 5.

8. *Quibus modis amittitur Jus Patronatus?*

I. Amittitur, si patronus Rectorem
 Ecclesiae, vel alium Clericum ejusdem Ecclesiae, per se vel per alios, occidere vel
 mutilare praesumpserit: & hoc casu

c. pen. b. t. jus patronatus ei Ecclesiae, cui inveni-
 lata. II. Confiscatione bonorum, et
 causa haereseos, vel laesae Majestatis, vel
 alias extra hujusmodi causas; quocirca

c. 6. 16. §. jus patronatus transit in fiscum; hinc
23. b. t. que a fisco divenditis, in emptorem
 Emens, vendens, vel alias comparatum
 jus patronatus per se, amittit illud ipso
 re, eoque casu Ecclesia redit ad libera-
 tem.

9. *Cur dicitur per se vendi non posse Jus Patronatus?*

Quia sic vendi jus illud nequit absque
 Simonia, daretur enim tempore pro
 rituali, vel quod spirituale adnexum est

rerum cum ipsa rerum universitate, veluti si villa aliqua vendatur, vel in emphyteusin detur, cui jus patronatus adharet, etiam jus patronatus ad emptorem transit: nisi nominatim in contractu exceptum fuerit. *c. Ex litteris 7. b. tit.*

De Censibus, Exactionibus & Procurationibus.

TIT. XXXIX.

Ex eo, quod patronus in fundatione ac dotatione Ecclesie ab initio sibi, auctoritate Episcopi, reservare solet certos redditus annuos & census moderatos, sequitur hic Tit. *De censibus &c.* de que aliis præstationibus & tributis.

1. Quid igitur nomine Censuum intelligitur?

Generaliter accepto nomine Censuum, significat quicquid annuatim penditur. Strictè vero, prout hoc loco sumitur, censum intelligimus onus reale ipsi Ecclesie impositum, sive in pecunia numerata, sive in alia qualibet re subsistat: *Recepimus vel annum canonem, qui ex proventibus Ecclesie, vel monasterii, aliorumve priorum locorum debetur, solviturque aut Superioribus, veluti Episcopo in* *c. 2. b. t. c. 8. inf. de privil. c. titus 5. de gnum relig. domo.*

gnum subjectionis, aut etiam inferioribus, ut patronis, sive Clericis, sive laicis, ratione protectionis, & interdum rati-
can. placu- bus, ut patronis, sive Clericis, sive laicis, ratione protectionis, & interdum rati-
it 1. & pas- ratione protectionis, & interdum rati-
sim X. q. 3. ne perceptæ libertatis.
& c. 9. b. t.

2. Licetne augere hunc censum vel novum imponere?

Non licet. Nam placuit, ut nulli Episcoporum præter honorem cathedrae, id est, duos solidos, aliud aliquid pro parœcias suas accipiat, & ut Ecclesia parochialis & consecrata a patronis vel Patronis Ecclesiarum, nulli novi census imponantur Ecclesiis, vel veteres augeantur, quia impositio census est quædam alienatio jurium Ecclesiæ, & servitutis capituli hoc t. dam impositio, qua Ecclesia gravatur, Abbas in qui jura Ecclesiæ nisi ex justa causa & c. præterea hibita solemnitate alienari non possunt.
 8. b. t.

3. In qua moneta solvi debet hic census?

Ad æstimationem ejus moneta, qua in usu erat eo tempore, quo primum census constitutus fuit, vel alias juxta æstimationem monetae præscriptæ, si videlicet ille, cui census debitus erat, præscripserit hoc jus.

4. *Qua dicuntur hic Exactiones?*

Sunt extraordinariæ præstationes & collectæ, sive talliæ & tributa, quæ extra ordinem imponi solent subditis.

5. *Licetne nova vestigalia & tributa imponere?*

Prohibitum hoc Episcopis, ne scilicet subditos suos talliis & exactionibus gravare præsumant: & generaliter omnibus *Abbas in c. 10. n. 6.* ne quisquam alicui novas pedagiorum *c. 10. n. 6.* exactiones sine auctoritate & consensu *b. t.* Regum vel S. Pont. imperet, sub pœna excommunicationis. *Pedagia* autem dicuntur vestigalia, quæ pro rebus vectis vel portatis debentur; quæ vero debentur, ut res salvæ ad locum destinatum perdantur, ea vulgo vocantur *Guida. d. c. 11. h. t.* *gia*: ad quorum solutionem Clerici non *& c. 4. eod.* possunt compelli per laicos. Permissum *in 6.* tamen, si justa causa subsit & subsidio aliquo sit opus, postulare a subditis moderatum cum charitate auxilium. Quod ideo *hibemo h. nostri appellant charitatis seu charitati. t. & c. 16. in vum subsidium. fin. sup. de off. jud. ord.*

6. *Qua Procuraciones?*

Sunt expentiæ necessariæ, vel exhibitio expensarum, quas Ecclesia vel monasterium suppeditare debet Prælato illi, cui

ex

ex officio incumbit visitare Ecclesiam vel
monasterium, sive sit Episcopus, sive
chidiaconus, sive Decanus, sive etiam

d. c. 6. in gatus S. Pont. Et tum tantum debent
pr. & c. 17. quando ipsimet Prælati visitant, nec
h. t. c. 13. eo- alios submittant ad visitandum.

dem.

7. Teneturne qualibet Ecclesia vel mona-
stium visitationem admittere & solvere
procuraciones?

d. c. 17. in Omnino nisi vel Ecclesia vel mona-
princ. stium probet, se speciali privilegio S. Pont.
esse exemptum. Non obstante, quod

c. 24. eo- Ecclesia aliqua diu forte steterit, nec an-
dem. quam procuraciones visitanti exhibuit.

d. cap. 17. Quinimo adeo favorabiles sunt hæc pro-
curaciones, ut nulla præscriptione tolli pos-
sunt, cum pendantur in signum subdito-

c. Cum non nis & obedientiæ, quam contra Prælatum
liceat 12. subditus nequit præscribere. Quæ

sup. de vero & quo ordine facienda sit visitatio,
præscript. præscribit Concil. Trid.

sess. 24. c. 3. De Consecratione Ecclesiæ vel
de reform. Altaris.

TIT. XL.

Non satis est, Ecclesiam esse fundatam &
dotatam, sed præterea consecrari de-
bet, & tempore consecrationis censuræ
de quibus dictum, constitui solent.

1. Ecclesia qualiter & a quo consecranda?

Consecratio hæc, quia actus est solemnissimus ipsius Episcopi (per quem illud, quod prius profanum erat, dedicatur & efficitur sacrum) fieri non potest ab alio, quam Episcopo dioecesano, nec mandari alteri, quam Episcopo: quia consecrare Ecclesias ordinis est Episcopalis, quæ vero sunt ejus ordinis, nemo exercere potest, nisi qui ordinem illum habet. Nec tantum Ecclesiæ consecrandæ sunt, sed & altaria singula in Ecclesijs solent consecrari ac benedici simul, quorum illud fit oleo sacro, hoc vero aqua benedicta.

2. Quæ solemnitate?

Quando consecratur Ecclesia, tunc parietes unguuntur oleo sacro, celebratur Missa (quamvis celebrationem Missæ non tam de substantia consecrationis, sed magis de honestate esse velint) funduntur preces ad Deum, & atrium Ecclesiæ aqua benedicta aspergitur. Item, quando consecratur Altare, funduntur similiter preces ad Deum, & mensa Altaris chrismate delinitur. Adhibentur quoque reliquæ Sanctorum, si haberi possint.

Gl. & Art.

in can. c.

Ordina-
tiones dist.

75. can. 1. c.

Omnes

Et c. Nemo

de conse.

dist. 1. de

can. Alta-

ria c. 1. b. 1.

Apud

(Apud nos ejusmodi superstitioni & sacra Scripturae minus congrui ritus in Consecratione altaris merito haud observantur: videlicet priores non unguuntur oleo sacro, nec atrium qua benedicta aspergitur, nec reliquiae sanctae adhibentur.)

3. *Quid obtinere dicendum quoad Coemeteria?*

c. Abolenda & ibi. Hæc non consecrantur, sed tantum benedicuntur; & propter hanc benedictionem locus per illationem mortuorum religiosus jure civili factus, fit etiam sacrosanctus hoc jure. Et ut Altaria res sunt sacra benedicta, ita Coemeteria sunt res religiosae & benedicta.

4. *Ecclesia consecrata & polluta an iterum consecranda?*

Non quidem consecranda denovo, sed reconcilianda: etiam per Episcopum, idque aqua benedicta, vino diluta & cinere conspersa: Ecclesiaeque polluta etiam coemeterium eidem contiguum consecratur esse pollutum: non contra, ne minus dignum, magis dignum, aut accessius ad se trahere principale videatur.

(Similiter & hic modus Ecclesiam pollutam reconciliandi (uti loquuntur) per benedictam aquam, vino dilutam & cinere conspersam ineptus.)

5. Quid si diruta fuerit Ecclesia, vel Altaria?

Quod si parietes Ecclesie integri per- c. Ligneis manserint, vel Altaria non fuerint mota 6. hoc tit. aut enormiter læsa, nec Ecclesia, nec Altaria denuo consecrari debent: ergo a contrario sensu, Ecclesiis omnino dirutis, & Altaribus solo adæquatis ac vehementer læsis, tum iterum consecranda erunt. In quo differt jus Canonicum a ju- S. Sacra re Civili: nam hoc jure locus, in quo æ- res 8. Inst. des sacræ fuerunt ædificatæ, etiam diruto de rer. edificio sacer manet. divis.

De missarum celebratione, & Sacramento Eucharistiæ, & divinis officiis.

TIT. XLI.

Res Ecclesiasticæ, Clericorum, Regularium & Laicorum communes, sunt Sacramenta Ecclesie, inter quæ primum locum obtinet Sacramentum Eucharistiæ, quod in celebratione Missarum conficitur.

1. Missa quid nominis, & quid rei?

Missa a mittendo sive dimittendo nomen habet, quod & verba, quæ Diaconus proferre solebat, insinuare videntur, sive in S Mis-

Isid. 6. O- Missa Catechumenorum (duas enim co-
rig. cap. 39- stituunt partes Missæ) qui ante in-
 ationem sacrificii e coetu fidelium
 his verbis dimittebantur. *Si quis non*
municat, det locum. Vel: *Si quis*
tecbumenus, exeat foras, sive in Missa

Boet. Epo- hium, qua finita idem Diaconus dicit:
Antiqu. Missa est, id est, missio est. Neque
Eccles. ad quod quis dixerit, esse fictum hoc nomen
Greg. XIII cum a primis Ecclesiæ Catholice in-
Syntag. 1. bulis, atque ab ipsis Apostolorum tempo-
 ribus, usurpatum fuisse legamus.

(Missa Pontificiorum pugnat cum sacris
 vid. August. Confess. art. 24. ibique Mylæ
 uerus, Gerhard. Confess. Cathol. l. 2. par. 2.
 aph. 15. Hulfem. extens. brev. los. cap. 13. b. 1.)

2. Quid Eucharistia?

Eucharistia (Latine *bona gratia*) est
 Sacramentum, sub speciebus panis & vi-
 ni, vel alterius eorum, continens verum
 corpus & sanguinem Christi.

3. Quæ est materia hujus Sacra- menti?

c. ult. b. t. c. Materia est panis triticeus, isque
 1. & aliis mus, non fermentatus, & vinum de
dist. 2. Con. te modice aquæ mixtum: quia utramque
Trid. sess. hanc materiam Christus in ultima coena
 22. can. 9. adhibuisse, & in pane azymo consecra-

igitur, non etiam in fermentato, quo
hodieque Græci utuntur. Mixtioque
illa vini cum aqua representat unionem
Christi cum Ecclesia, vel quod utrumque
e latere Christi, aqua simul cum sangui-
ne, profluxerit.

d. c. 1. Sc.
Cum omne
7. dist. 2.
Trid. d.
sess. 22.
cap. 7.

(Istus panis azymi magis conveniens est, &
Ecclesie consuetudine, aqua non temere rece-
dendum, receptus. vid. Johann. Gerhard. Con-
fess. Cathol. l. 2. part. 2. art. 14. c. 4. Mix-
tio aquæ cum vino in sacrae cœnæ administratione
necessaria non est, eo fine, ut unio fidelium cum
Christo representetur, vel quod utrumque e latere
Christi, aqua scil. simul cum sanguine, profluxe-
rit, vid. Joh. Gerhard. d. l. c. 5.

4. Qua forma, & quis Mini-
ster?

Minister hujus Sacramenti est solus Sa-
cerdos rite ordinatus, qui, dum consecrat
& conficit hoc Sacramentum, utitur hac
forma a Christo tradita. *Hoc est Corpus Matth. 26.*
meum, & Hic est calix sanguinis mei, vel? Marci 14.
Hic est sanguis meus. Qua prolata fit con- *Luca 22.*
versio totius substantiæ panis in substan-
tiam corporis Christi, & totius substantiæ *Cor. Trid.*
vini in substantiam sanguis: quæ conver- *sess. 13. c. 4.*
sio dicitur recepto in Ecclesia vocabulo
Transsubstantiatio.

(Transsubstantiatio non convenit sacris lite-
rarum verbis, quibus sacra cœna est instituta. Vid.
S 2 My-

Mylius ad art. 10. Augustan. Confess. Joh. Gerhard. loc. de sacr. can. Et Confess. Can. l. 2. part. 2. art. 14. cap. 2.

De Baptismo & ejus effectu.

TIT. XLII.

Secundum locum inter res Clericorum Regularium & Laicorum communiter obtinet Baptismus, omnibus ad salutem necessarius.

1. Quid est Baptismus?

c. 1. & pen. ult. b. t. **B**aptismus est Sacramentum regenerationis, per aquam in verbo vitæ. Mirum accedente verbo ad aquæ elementum hac forma: *Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti.*

2. Quis est minister hujus Sacramenti?

Ex officio incumbit illud soli Sacerdoti. In casu vero necessitatis quilibet fidelis, modo formam servent ab Ecclesia receptam, & facere intendant, quod facit Ecclesia. Item mulier absente viro. Nemo tamen etiam in necessitate seipsum baptizare potest, quia inter baptizantem & baptizatum debet esse personalis discretio.

(Quod in casu necessitatis quis seipsum non
possit baptizare, dubium est. Add. Johan. Ger-
hard. loc. d. baptism. aphor. 66.)

3. Quotuplex est Baptismus?

Vulgo triplicem faciunt, alium *Flumi-
nis*, alium *Flaminis*, alium *Sanguinis*: sed
primus, qui fit per aquam, eamque ve-
ram & naturalem, veram quoque natu- *d.c. 4. hoc
tit. & c. de
presb. non
baptif.*
ram Sacramenti? reliqui duo, ut qui fit
per contritionem & conversionem ad
Deum, & per martyrium, effectum dun-
taxat Sacramenti habent.

(Reliqui duo, quos æquivoce ita vocat, ba-
ptismi ne quidem effectum sacramenti habent:
Non enim effusioni sanguinis humani potest
tribui meritum remissionis peccatorum, quod
solum Christi sanguini competit: Et marty-
rium pro Christo susceptum est solum evidens
& luculenta testificatio illius fidei in Christum,
in quo solo remissionem peccatorum & vitam
vera fides quarit, non in nostris operibus &
passionibus. Joh. Gerhard. tom. 4. loc. 5. d.
baptism. aphor. 5. Et contritio ac conver-
sio sunt preparatio ad accipiendam illam remis-
sionem.)

4. Quid est effectus Baptismi?

Omnium peccatorum remissio: pec-
cati, inquam, non tantum originalis, ve-
rum etiam in adultis cujuslibet actualis
precedentis.

5. *Cur in Baptismo adhibentur
Patrini?*

Can. Par- Ut fide ac professione eorum illi,
vuli 74. per se credere vel loqui, & pro se resp
cum c. f. q. dere non possunt (veluti parvuli, ma
dist. 4. surdi) Sacramentum Baptismi suscipiunt.
Suntque patres quidam Iustitici, qui
nuntur baptizatum instituere in neces
sariis ad salutem, veluti in Symbolo, Or
tione Dominica &c. propriis parentibus
mortuis, vel in facere negligentibus. De
Can. Non cti & Sponsores, Susceptoresque, *vulp*
plures 101. Patrini, Matrinæque. Neque enim
d. dist. 4. terest vir sive mulier baptizatum de
Sess. 24. c. te sacro suscipiat, pluresque quam *duo*
2. de refor. id est, unum & unam, adhibere
trim. Conc. Trid.

De Presbytero non baptizato.

TIT. XLIII.

c. 1. & 2. b. 2. Baptismus omnibus adeo est necessarius,
ut si quis non baptizatus sacerdotio
set initiatus, tamen ordinis caracte
rem non reciperet ac proinde bap
tizandus & iterum consecrandus esset.

1. *Quid si ab omnibus creditus fuerit ba
zatus, & demum post mortem constiterit
non fuisse baptizatum?*

Hoc casu omisso Baptismi ei non nocet, sed perinde erit, ac si fuisset baptizatus, quia, inquit D. Augustinus, baptismus invisibiliter ministratur, quem non contemptus religionis, sed terminus necessitatis excludit. *cap. 2. b. t.*

De Custodia Eucharistiæ & aliorum Sacramentorum.

TIT. XLIV.

c. l. & b. t.

Ideo diligenter observari in singulis Ecclesiis oportet Eucharistiam, chrisma, & alia sacra vasa, ut omni tempore eorum copia haberi possit.

(Repositio & asseruatio panis Eucharistici benedicti non est probanda, quia pugnat cum Christi institutione, secundum quam statim distributio & manducatio insequitur consecrationem. Vid. Joh. Gerhard. *Confes. Cathol. lib. 2. par. 2. art. 14. cap. 3.*)

Chrisimatis vero sive olei consecrati vel benedicti usus plane est nullus. Neque sacramentum chrisimatis sive confirmationis ac benedictionis, quæ sit interveniente ejusmodi unctio- ne, recte statuitur, utpote divina autoritate de- scriptum.)

De reliquiis & veneratione Sancto- rum.

TIT. XLV.

Quemadmodum diligenter custodienda sunt in Ecclesia, de quibus proxime dictum

dictum est, Eucharistia & Christum
ita etiam diligenter adseruanda
Reliquiæ Sanctorum, maxime
nullum erigi possit in Ecclesiæ Ab-
ubi non reliquiarum aliquid ab
Sancti reconditum sit. Nullus
habendus pro Sancto, nisi auctoritate
Ecclesiæ in Sanctorum numerum
scriptus, nec venerandæ publicè
reliquiæ de novo inventæ, nisi auctori-
tate ejusdem S. Pontif. fuerint appro-
bata: antiquæ vero exponi venales pro-
hibentur.

(Superstitiosa & apud Pontificios recepta reli-
quiarum asservatio & sanctorum venerandi cultus
to est rejicienda.)

De Observatione Jejuniorum.

TIT. XLVI.

Est & communis omnium Christianorum
tum Clericorum, tum etiam Latio-
rum, observatio jejuniorum, quæ ab
Ecclesia in memoriam Sanctorum in-
dicta sunt, ut & cætera jejunia Quad-
gesimæ & aliorum temporum.

1. Qui excusantur a Jejunio?

Qui annum ætatis vigesimum
c. 2. hoc t. dum attigerint, sexagesimum non
excesserint. Non subjacet quoque

*can. placu-
it de con-
secr. dist. 1.
c. 1. h. t. c. 2.
eod. vid.
conc. Trid.
sess. 25.*

necessitas ex inopia annonæ & infirmitate seu debilitate jejunantium orta, majoris periculi evitandi causa.

2. In quibus consistit observatio Jejuniorum?

In his tribus. In abstinentia a certi generis cibis: in abstinentia a pluribus refectionibus, & in certa refectionis hora, quæ hodie ex consuetudine passim recepta est circa meridiem.

(Istæc abstinentia, neque ratione ciborum, a quibus abstinetur, neque ratione temporis nec ratione formæ abstinendi, jejunium dici meretur. Et discrimen ciborum haud probandum est, jam supra monuimus. Quid enim ad religionem aut devotionem excitandam proderit certos inhibere cibos, & concedere alios non minus ad Venerem, ad ingluviem, ad ignaviam & torporem facientes. Add. 1. Tim. 4. 3.)

De Purificatione post partum.

TIT. XLVII.

1. Quid hac de re statuit lex Mosaica?

Lege illa mulier post partum immunda habebatur & propterea, si masculum peperisset, arcebat a templi ingressu XL. diebus, si vero foeminam LXXX.

S S

2. Quid

2. *Quid lex Evangelica?*

Hæc lex abrogavit legem Mosiam neque enim prohibetur amplius etiam statim post partum ingredi templum, ne poena illi converti videatur culpam, quasi pariendo peccasset. tamen facit mulier, si aliquantisper abgressu in templum abstineat.

De Ecclesiis ædificandis & reparandis

TIT. XLIX.

Porro Ecclesiæ, in quibus divina peregratur, ruinosæ sunt reparandæ & etiam ædificandæ, si hoc necessitas causa gravis postulet.

1. *Quando igitur licebit novam Ecclesiam ædificare?*

c. 3. b. 1.

SI antiqua Ecclesia parœcialis ita erit, ut una omnibus non sufficiat, quia multi longius absint ab Ecclesia parœciali, vel quia tam frequens sit populus, ut pluribus egeat Sacerdotibus & Pastoribus: quo casu & portio quædam proventuum Ecclesiæ antiquæ potest assignari novæ. Non obstante juramento de rebus Ecclesiæ non alienandis, quod hic casus non intelligitur illo juramento fuisse comprehensus; est enim juramentum strictè interpretandum.

c. ult. eod.

d. c. 3. d. c. ultim.

2. Quid hinc accedit Ecclesie antiqua?

Acquirit illa, quæ ex ejus redditibus *d. c. 3. can.* constructa & dotata est nova Ecclesia, *precipimus* jus patronatus in novam, diciturque *Ec. c. 4. XVI.* ecclesia matrix. Pars vero populi, quæ *no. 9. 1.* ve Ecclesie supponitur, a jure prioris absolvitur.

3. Ecclesia ruinosa, unde & a quibus reparanda atque instauranda?

Primum quidem ex fabrica, id est, ex *can. Unio* arario Ecclesie ad instauracionem *Eccl. 1. quest. 3.* Ecclesie constituto. Si in arario nihil sit, aut non satis, tum Rectores Ecclesiarum, qui ibidem beneficia obtinent, compellendi sunt, ut contribuunt, modo eis aliquid *c. 1. & 4. 1.* superit ultra victum & vestium, si nihil *d. cap. 4.* superit, tunc eundem est ad parocianos, qui *Zyp. in* ibidem Sacramenta percipiunt. De *Ann. lib. 3.* condicione vero aut statuto plurium *t. de adif.* locorum in hoc nostro Belgio onus *Eccles.* reparacionis Chori ad decimatores, onus vero *Lond. me-* *ter. de ve-* *teri Cleri-* *ca mon. l.* *c. cap. 36.* vis (ut loquuntur) ad populum spectat, aut si nominatim tractatus aliqui *con-* *ventionesve* inita sint inter aliquos super hujusmodi ruinis, illæ servandæ sunt.

De Immunitate Ecclesiarum, cœmitem, & rerum ad eas pertinentium.

TIT.

TIT. XLIX.

Sunt etiam Ecclesiis suæ datæ immunitates, ut & earum cœmeteriis, rebusque eas pertinentibus, ut Christianis essent venerabiliores.

1. *Quid est Immunitas?*

Immunitas in genere nihil est aliud quam libertas quædam sive exemptio ab oneribus & muneribus publicis.

2. *Quotuplex est Immunitas?*

Triplex, tum ex parte subjectionis quibus competit, nimirum alia Personarum Ecclesiasticarum, alia Locorum sacrorum, alia item Rerum seu Bonorum: quamvis hæc ultima ad duas priores vocari possit: tum & ex parte munerum seu onerum atque ut munerum tributa alia sunt Personalia, alia Patrimonialia, alia Mixta, ita & immunitas alia a muneribus personalibus, alia a patrimonialibus, alia a mixtis.

e. 1. *fin.*
D. *de muner.*

3. *In quibus consistit immunitas personalis?*

In primis Clerici habent privilegium fori, ut non nisi coram iudice suo Ecclesiastico conveniri possint. Secundo Ecclesiæ, cœmeteria, atque

si Clerici, regulariter a muneribus o-
mnibus sunt exempti, sive munera sunt
personalia, quæ scilicet obeuntur corpo-
rali labore, cum sollicitudine animi absq;
ullo sumptu ejus, qui munus exequitur,
ut qui in legationem Reipubl. causa mit-
titur, qui tutor vel curator datur, qui de-
fensor civitatis, id est, Syndicus constitui-
tur, & id genus alia; sive etiam sint mu-
nera patrimonialia, quæ scilicet rebus,
quas quis possidet, imponuntur, ut sunt
tributa & vectigalia. Et propterea neque
Consules vel alii civitatum rectores, ne-
que quisquam Laicorum, Ecclesias & Ec-
clesiasticas personas talliis seu collectis &
exactionibus gravare potest: tum quia
exemptæ a jurisdictione laicorum, tum
quia quod semel Deo dicatum est, iterum
ad humanos usus transferendum non est.

d. l. i. D. de muner.

d. l. i. de muner.

c. 15. de Re. l. in 6.

Quid si necessitas aliqua urgeat, vel magna Reip. utilitas agatur?

Tunc si laicorum facultates non suffici-
ant, poterunt illi a Clericis petere subsidia
& Episcopus una cum Clero consentire
ad contribuendum, consulto tamen pri-
us S. Pontific. Quin & in casu necessi-
tatis Clerici minime excusantur a mu-
neribus personalibus, veluti a vigiliis

c. 4. vers. quo circa

c. 7. in pr. b. t. c. 2.

& eod.

& murorum custodiis, portuumque
actionibus.

(Pontifici hujusmodi in causis & rebus
concedimus potestatem Add. Dn. Comiti
Hoorbeck. in exam. bull. papal. Innoc. X.)

5. *Immunitas Localis sive locorum
rum, in quibus consistit?*

cap. i. h. t. In eo primum, ne in domibus
fiarum ullus sibi hospitium vindicet
in Ecclesiis, earumque cœmeteriis

e. 5. h. t. & c. quententur negotiationes & nundinae
2. vers. ces- ac fori cujuscunque tumultus, & mu-
sent. eod. me ne iudicium sanguinis ibi agatur
in 6. cundo ne liber homo, ob æs alienum vel
propter delictum quantumvis grave

e. pen. h. t. Ecclesiam licet nec dum consecratam,
can. Reum Deo tamen & divinis officiis
XVIII. 9. confugiens, inde invitus, & ne quidem

4. & c. 6. auctoritate ulla publica extrahatur. Quod
b. t. jus propterea dicitur jus asyli, a *συλῆ*
est, *trabo*, quia scilicet locus sit, a quo
extrahi nemo invitus possit.

6. *Jus asyli estne perinde cœmeteriis
Ecclesiis?*

Can. Sicut Est prorsus: quin imo secundum
antiqui- vetera Ecclesia major seu matrix in
tas & can. cuitu habere debet passus integros
definxit. minor vero Ecclesia, (quæ & Capella
XVII.

atur) passus XXX. asyli jure gaudentes.
Quod tamen hodie consuetudine rece-
ptum non est, nisi tam late pateat ipsum
coemeterium. Coemeterium vero dictum
quasi *Dormitorium*, a Græco κοιμῶσθαι,
quod illic defunctorum corpora quasi
non tam demortua, quam longo sopore
correpta, ac velut dormientia, resurreccio-
nem in extremo judicio expectent.

7. *Quid si ergo quis publicus latro fuerit
vel nocturnus depopulator agro-
rum?*

Hic extrahi ab Ecclesia poterit, impu- *d. c. 6. l. 5.*
tate non præstita. Alias alii facino-
rosi asylo gaudentes ab Ecclesiis abripi
non possunt, nisi præstita prius cautione
de impunitate rei delinquentis, qui ad
Ecclesiam confugit; quique tunc poterit
impune ac libere in judicio comparere,
causamque suam agere ac defendere.
Sed & qui per industriam & per insidias
occiderit proximum suum, ab Altari a-
velli jubetur, ut moriatur. Secus dicen- *Exod. 21.*
dum de simplici homicidia, qui non pro- *Scap. 1. in*
ditorie aliquem occiderit; deque adul- *de homici-*
teris & virginum raptoribus, saltem de
jure Canonico, quod de maleficiis quan-
cumque gravibus loquitur.

8. *Quid*

8. *Quid si quis immunitatis spe in ipsa
liqueret Ecclesiis vel camere-
riis?*

c. ult. h. t. Is hoc ipso se indignum privilegio
Gutierrez. cit, neque juvari ab Ecclesia debet, quia
2. qu. civ. c. causam delinquendi ab ipsa capit Ecclesia
1. per tot. fia. Frustraque legis invocat auxilium, cum
in legem committit.

Ne Clerici vel Monachi se secularibus
negotiis immisceant.

TIT. L.

Attributis & taliis, cæterisque oneribus
personalibus immunitatem non ne-
rentur Clerici vel Monachi se negotiis
secularibus immiscentes.

1. *Quibus ergo negotiis Clerici se immiscere
prohibentur?*

EA varia recensentur hoc Titulo, videlicet
lites vel contentiones, & rixas, litesve am-
re & persequi, excepta defensione or-
c. 1. b. t. c. 2. phanorum & viduarum: Laicis min-
eod. c. 4. & strare, & procuraciones aliorum nego-
9. eod. c. 8. tiorum suscipere, ac nomine potestatis
eodem. secularium judiciis præesse, iudicium
sanguinis agitare: idem tabellionum
officium exercere, & lucri causa ne-
cap. 6. eod. tiari. A quibus & id genus aliis om-
no abstinere debent; adeo ut ne leg-

videm civiles audire aut medicinam di-
cere eis sit permissum, præsertim Reli-
giosis & Monachis, atque etiam Clericis
dignitatem vel personam obtinentibus, c. 3. *Sult.*
quorum proprium esse debet studium *eodem.*
Theologiæ & juris Canonici.

*3. Quæ sunt pœnæ se negotiis secularibus im-
miscentium?*

Eæ quoque variæ sunt, pro varietate
negotii, cui Clericus vel Monachus in-
cumbit; veluti ab officio & beneficio de-
positio in Clerico procuratore & vice
Principis secularis judicante, vel judi-
cium sanguinis agitante; munusve tabel-
lonis exercente: privilegii immunitatis
amissio in Clerico negotiatore, si tertio
monitus non destiterit: excommunicatio
in Clerico, vel Religioso professo Leges
vel medicinam audiente, si redire ad
claustrum detrectet &c.

FINIS.

T

JURIS